

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Blaž HARTL

**ANALIZA MOŽNOSTI RAZVOJA
VINOGRADNIŠTVA V ŠMARSKO-VIRŠTANJSKEM
VINORODNEM PODOKOLIŠU**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Blaž HARTL

**ANALIZA MOŽNOSTI RAZVOJA
VINOGRADNIŠTVA V ŠMARSKO-VIRŠTANJSKEM VINORODNEM
PODOKOLIŠU**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**ANALYSIS OF THE VITICULTURE DEVELOPMENT PROSPECTS
IN ŠMARJE-VIRŠTANJ SUB DISTRICT**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2010

Diplomska naloga je bila opravljena na Katedri za sadjarstvo, vinogradništvo in vrtinarstvo, Oddelka za agronomijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Anketa je bila opravljena med vinogradniki v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu.

Študijska komisija Oddelka za agronomijo je za mentorico diplomskega dela imenovala izr. prof. dr. Zoro Korošec-Koruza in somentorja izr. prof. dr. Andreja Udovča.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Franc BATIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član: izr. prof. dr. Zora KOROŠEC-KORUZA
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član: izr. prof. dr. Andrej Udovč
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član: doc. dr. Denis RUSJAN
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Blaž Hartl

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Dn
DK UDK 634.8:336.565.2:336.57 (497.4–11) (043.2)
KG Agrarna politika / razvoj podeželja / vinogradništvo / subvencije / podokoliš
Šmarje-Virštanj / struktura / obstoj
KK AGRIS E14 / E16
AV HARTL, Blaž
SA KOROŠEC – KORUZA, Zora (mentor), UDOVČ, Andrej (somentor)
KZ SI – 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
LI 2010
IN ANALIZA MOŽNOSTI RAZVOJA VINOGRADNIŠTVA V ŠMARSKO-VIRŠTANJSKEM VINORODNEM PODOKOLIŠU
TD Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP XI, 40 str., 4 pregl., 32 sl., 2 pril., 24 vir.
IJ sl
JI sl / en
AI Šmarsko-virštanjski vinorodni podokoliš je eden od šestih podokolišev okoliša Štajerska Slovenija, ki se razprostira na 1508 ha velikem območju in spada v vinorodno deželo Podravje. Leta 2009-2010 smo v podokolišu Šmarje-Virštanj izvedli anketo po metodi osebnega vprašalnika. Anketirali smo naključno izbrane vinogradnike, ki so morali biti vpisani v RPGV. Anketirane smo razdelili na vinogradnike s čistih in mešanih kmetij. Zanimal nas je njihov pogled na kmetovanje in vinogradništvo, kako vidijo prihodnost lastnega vinograda in kam se mislijo usmeriti. Kot dva nosilca vinogradništva in vinarstva smo predstavili Klet Imeno z.o.o. in podjetje Amon d.o.o.. Kleti Imeno z.o.o. od sodobne opreme manjka hladilni sistem in novejša tehnologija pri predelavi grozdja (drozgalnik-pecljalnik, vakuumska stiskalnica za grozdje). Rezultati ankete so potrdili, da v 93 % primerov na kmetiji gospodarijo starejši moški. Med gospodarji je največ takšnih, ki imajo najnižjo možno stopnjo izobrazbe, (osnovna šola). Večina anketiranih bo v prihodnosti obdržala vinograd. Najbolj zastopani sorti vinske trte v podokolišu sta 'Laški rizling' in 'Modra frankinja'. Več kot polovica anketiranih bo vinograd prestrukturirala. Da namembnosti vinograda ne bodo spreminjali, se je odločilo 80 % vprašanih. Najpomembnejša ovira za uspešno vinogradništvo je nesorazmerje med ceno grozdja in ceno repromateriala, tako meni 59 od 60 anketiranih. 42 anketiranih od 60 je mnenja, da je najpomembnejši korak k hitrejšemu razvoju vinogradništva in vinarstva razvoj turizma na kmetijah. V prihodnosti bo dobra polovica vprašanih največ denarnih sredstev vlagala v šolanje otrok. Iz dobljenih rezultatov smo ugotovili, da vinogradništvo v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu ima prihodnost.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDK 634.8:336.565.2:336.57 (497.4–11) (043.2)
CX Agricultural politics / rural development / viticulture / subsidies / Slovenia / structure / existence
CC AGRIS F01
AU HARTL, Blaž
AA KOROŠEC–KORUZA, Zora (supervisor), UDOVČ, Andrej (co-supervisor)
PP SI – 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy
PY 2010
TI ANALYSIS OF THE VITICULTURE DEVELOPMENT PROSPECTS IN ŠMARJE-VIRŠTANJ SUB DISTRICT
DT Graduation thesis (university studies)
NO XI, 40 p., 4 tab., 32 fig., 2 ann, 24 ref.
LA sl
AL sl / en
AB Šmarje-Virštanj winegrowing sub district is one of Štajerska Slovenija-Podravje region representing 1508 ha vineyards. In 2009 we questioned 60 viticulturist listed in the Official register (RPGV) to find out their opinion on the potential and their prospects for the viticulture. We represented the data on the greatest Winemaking company- Imeno cellar and one of the best known viticulture farm Amon in the region. The cellar showed the need to be better equipped (the cooling system, the new vacuum press). The Amon farm has achieved the big success with the touristic and sport activities. The results of the questioner revealed the 93 % of the head masters to be the older men, with the lowest education degree – elementary school. The most common grapevine varieties are 'Welschriesling' and 'Blaufränkische'. In general (80 %) the viticulturist plan to continue the winegrowing. For 59 of 60 men the main obstacle to continue the wine business was the gap between the grape prices and the cost of the production material. 42 of the questioned viticulturists shared the opinion, that the tourism on the farm is the best prospect of their future. More than half of the farmers would rise found for the education of their children. According to the results we can resume that the vitiviniculture has the prospect in the Šmarje-Virštanj winegrowing sub district.

KAZALO VSEBINE

Ključna dokumentacijska informacija	III
Key words documentation	IV
Kazalo vsebine	V
Kazalo preglednic	VIII
Kazalo slik	IX
Kazalo prilog	X
Okrajšave in simboli	XI
1 UVOD	1
1.1 POVOD ZA RAZISKAVO	1
1.2 DELOVNA HIPOTEZA	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 VINOGRADNIŠTVO IN VINOGRADI V SLOVENIJI	2
2.2 ŠMARSKO-VIRŠTANJSKI VINORODNI PODOKOLIŠ	3
2.2.1 Matična podlaga in tla	3
2.2.2 Klimatske razmere	3
2.2.3 Razdelitev na lege in kraje	4
2.2.4 Nagib vinogradov	4
2.2.5 Trsni izbor	5
2.2.6 Obnova vinogradov v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu med leti 1996 – 2007	6
2.2.7 Vinske ceste	6
2.3 NOSILCI VINOGRADNIŠTVA IN VINARSTVA	7
2.3.1 Klet Imeno z.o.o.	8
2.3.2 Podjetje Amon d.o.o.	9
2.3.3 Dopolnilna dejavnost domačije	10
2.4 RAZVOJNI PROGRAMI IN SUBVENCije V VINOGRADNIŠTVU	10
2.4.1 Subvencije za obnovo vinogradništva	10
2.4.2 Razvojni programi	11
2.4.2.1 Programi celostnega razvoja podeželja	11
2.4.2.2 Lokalna akcijska skupina- Obsotelje in Kozjansko	11
3 MATERIAL IN METODE	14
3.1 PODATKI RPGV	14
3.2 ANKETA	14

3.3	OBDELAVA PODATKOV	15
4	REZULTATI Z RAZPRAVO	16
4.1	VINOGRADNIŠKE ZMOGLJIVOSTI PODOKOLIŠA	16
4.1.1	Pridelava in odkup grozdja	16
4.2	REZULTATI ANKETE	17
4.2.1	Razporeditev gospodarjev kmetij po spolu, starosti in prikaz števila družinskih članov na kmetijah	17
4.2.2	Gospodarjeva stopnja izobrazbe	18
4.2.3	Razporeditev gospodarjev kmetij glede na delovno mesto zaposlitve	19
4.2.4	Struktura naslednikov na kmetiji	20
4.2.5	Možnost nadaljevanja vinogradništva na kmetiji	20
4.2.6	Neobdelani vinogradi na kmetijah	21
4.2.7	Razpršenost vinogradov po GERK-ih	22
4.2.8	Zastopanost sort med anketiranci	22
4.2.9	Prestrukturiranje vinograda	24
4.2.10	Sprememba namembnosti vinograda (sadovnjak, travnik...)?	24
4.2.11	Pridelava in odkup grozdja v letu 2009	25
4.2.12	Primernost neobdelanih kmetijskih površin za vinogradništvo	26
4.2.13	Delež vinogradništva v dohodku kmetije	26
4.2.14	Mesto vinogradništva na kmetiji	27
4.2.14.1	Struktura dopolnilnih dejavnosti na kmetiji	27
4.2.14.2	Struktura glavnih dejavnosti pri ljubiteljskem vinogradništvu	28
4.2.15	Potreba po dograditvi in dopolnitvi opreme kleti	29
4.2.16	Število traktorjev in njihova moč	30
4.2.17	Opremljenost kmetije s stroji	30
4.2.18	Pomembne ovire za uspešno vinogradništvo	31
4.2.19	Članstvo v IPG programu	32
4.2.20	Ekološko pridelovanje grozdja	33
4.2.21	Koraki k hitrejšemu razvoju vinogradništva in vinarstva	33
4.2.22	Področja vlaganja denarja v prihodnosti	34
5	SKLEPI	35
6	POVZETEK	37
7	VIRI	39
	ZAHVALA	
	PRILOGA A	
	PRILOGA B	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Vinogradi (ha), število pridelovalcev in povprečna velikost vinograda (ha) na pridelovalca po vinorodnih okoliših in vinorodnih deželah (Štabuc in sod. , 2007).....	2
Preglednica 2: Stanje po nagibih vinogradov za podokoliš (Podatki o sortah ..., 2009)	4
Preglednica 3: Zastopanost sort vinske trte po številu trt in površini v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu (Podatki o sortah ..., 2009).	5
Preglednica 4: Količina odkupa grozdja (kg) po sortah in sladkorna stopnja (° Oe) le teh v letih 2001 – 2008 v Kleti Imeno (Odkup ..., 2009)	16

KAZALO SLIK

Slika 1:	Povprečna obnova vinogradov (ha) v letih 1996-2007 (KGZ Maribor, 2009).....	6
Slika 2:	Znak Šmarsko-virštanjske vinske turistične ceste (Šmarsko-virštanjska vinsko ..., 2009).....	7
Slika 3:	Vinska Klet Imeno (Imeno ..., 2009).....	8
Slika 4:	Blagovna znamka vin (Imeno ..., 2009).....	9
Slika 5:	Etiketa lokalnega vina virštanjčan (Klet Imeno, 2009).....	9
Slika 6:	Etiketa sortnega vina modra frankinja (Klet Imeno, 2009).....	9
Slika 7:	Podjetje Amon (Amon, 2009).....	10
Slika 8:	Količina (kg) in leto odkupa grozdja Kleti Imeno v letih od 2001 do 2008 (Odkup ..., 2009).....	17
Slika 9:	Razporeditev gospodarjev kmetij po spolu, starosti in prikaz števila družinskih članov po spolu.....	18
Slika 10:	Gospodarjeva stopnja izobrazbe.....	19
Slika 11:	Delovno mesto zaposlitve gospodarja kmetij.....	19
Slika 12:	Struktura naslednikov na kmetiji.....	20
Slika 13:	Možnost nadaljevanja vinogradništva na kmetiji.....	21
Slika 14:	Neobdelani vinogradi na kmetijah.....	21
Slika 15:	Povprečno število trt in vinogradnikov desetih količinsko najbolj zastopanih sort vinske trte med anketiranimi vinogradniki.....	22
Slika 16:	Povprečno število trt in vinogradnikov, pridelovalcev preostalih sort vinske trte v podokolišu Šmarje-Virštanj.....	23
Slika 17:	Delež (%) odgovorov o prestrukturiranju vinogradov.....	24
Slika 18:	Delež (%) odgovorov o opustitvi vinogradov in spremembi v druga zemljišča (npr. sadovnjak, travnik...).....	25
Slika 19:	Površina v letu 2009 in pred 5 leti ter pridelek in odkup v letu 2009.....	25
Slika 20:	Odstotek (%) primernosti neobdelanih kmetijskih površin za vinogradništvo.....	26
Slika 21:	Delež (%) vinogradništva glede na dohodek kmetije.....	26
Slika 22:	Delež (%) vinogradnikov, kjer je vinogradništvo glavna dejavnost na kmetiji.....	27
Slika 23:	Delež (%) dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v podokolišu Šmarje-Virštanj leta 2009.....	28
Slika 24:	Delež (%) dodatnih dejavnosti, kot glavni vir dohodka ob ljubiteljskem vinogradništvu.....	29
Slika 25:	Delež odgovorov (%) glede na potrebe po dograditvi in dopolnitvi opreme kleti.....	29
Slika 26:	Delež (%) kmetij glede na moč traktorjev (KM) na kmetiji.....	30
Slika 27:	Delež (%) kmetijskih strojev, ki jih imajo v lasti anketiranci.....	30

Slika 28: Delež (%) razlogov za oviranje razvoja vinogradništva.....	31
Slika 29: Delež (%) vinogradnikov vključenih v IPG leta 2009	32
Slika 30: Delež (%) vinogradnikov, ki je in razmišlja o ekološki pridelavi grozdja	33
Slika 31: Delež (%) ukrepov za hitrejši razvoj vinogradništva in vinarstva	33
Slika 32: Delež (%) področij, kamor bodo anketiranci v prihodnosti vlagali denar.....	34

KAZALO PRILOG

- Priloga A: Anketni vprašalnik
Priloga B: Rezultati ankete, ki so prikazani v tabelah

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

GERK	Grafična enota rabe kmetijskih zemljišč
IPG	Integrirana pridelava grozdja
KGZ	Kmetijsko gozdarski zavod
KM	Konjska moč
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEADER	Pristop, po katerem se v programskem obdobju 2007 - 2013 v okviru 4. razvojne osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije izvajajo lokalne razvojne strategije.
LRS	Lokalna razvojna strategija
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
° Oe	Oechslejeve stopinje
PTP	Priznано tradicionalno poimenovanje
RPGV	Register pridelovalcev grozdja in vina
RS	Republika Slovenija
VTC 10	Šmarsko – virštanjska vinsko turistična cesta

1 UVOD

Vinogradništvo je v Sloveniji pomembna kmetijska in gospodarska panoga z dolgoletno tradicijo. Skrbi za ohranjanje poseljenosti in urejenost kulturne krajine zlasti na strmih območjih ter neposredno vpliva na prostorsko urejenost podeželja in na razvoj turizma.

Vinorodna dežela Podravje je z okrog 9813 ha največja izmed treh slovenskih vinogradniških dežel, po skupni pridelavi vina pa se uvršča šele na drugo mesto za vinorodno deželo Primorsko. Okoliš Štajerska Slovenija (podokoliši: Maribor, Radgona-Kapela, Srednje Slovenske gorice, Ljutomer-Ormož, Haloze, Šmarje-Virštanj) in okoliš Prekmurje (podokoliši: Lendava, Goričko, Strehovsko-Dobrovniško-Kobiljske gorice) tvorita skupaj vinorodno deželo Podravje.

Šmarsko-virštanjski vinorodni podokoliš se razprostira na 1508 ha velikem območju. Gre za znamenito vinorodno območje, ki je obdarjeno z razgibanim zemeljskim obličjem, mnogimi griči in grički. Na tem območju so ugodne vremenske razmere, ki so potrebne za rast in razvoj žlahtne vinske trte. Tako kot drugje v Podravju tudi tu prevladuje pridelava belih vin. Na prvem mestu med sortami sta 'Laški rizling' in 'Sauvignon'. Od rdečih sort sta najpogostejši 'Modra frankinja' in 'Žametovka'. Območje je najbolj znano po zvrsti vina rdeči in beli virštanjčan (Pruk, 1994).

1.1 POVOD ZA RAZISKAVO

Predstavitev stanja in razvoja vinogradništva v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu je potrebna zaradi splošne vinske krize in iskanja možnosti obstoja panoge v teh krajih. Predvidevamo, da so obstoječe površine, opremljenost kmetij in možnost vključevanja v turizem zadosten potencial za obstoj vinogradov v obravnavanem podokolišu.

1.2 DELOVNA HIPOTEZA

Vinogradniki obnavljajo vinograde kljub neprodanemu vinu oziroma nizkim cenam vina. V Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu ima vinogradništvo prihodnost, kljub slabim razmeram.

2 PREGLED OBJAV

Kmetijstvo na Kozjanskem, kamor spada obravnavani okoliš se srečuje z omejitvenimi dejavniki, kot so težje pridelovalne razmere zaradi hribovitosti, erozije tal in razdrobljenosti kmetijskih površin. Zato kmetijstvo le težko dosega konkurenčnost. Podokoliš, ki ga pregledujemo, ima nekaj posebnosti, ki jih lahko vidimo v primerjavi z drugimi vinorodnimi območji v Sloveniji.

2.1 VINOGRADNIŠTVO IN VINOGRADI V SLOVENIJI

Slovenija je dežela vinogradniških nasprotij. Po statističnih podatkih jo uvrščamo med tipične vinogradniške države. Vinograde, ki so večji od 0,05 ha ima 35 % vseh slovenskih kmetij. Lahko bi jih bilo še več, saj vsi lastniki nimajo statusa kmeta, kot tudi niso vpisani v Register pridelovalcev grozdja in vina (RPGV) (Štabuc in sod., 2007).

Zadnje spremembe v Pravilniku o seznamu geografskih označb za vina in trsnem izboru, ki ga vodi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), so bile v aprilu leta 2007. Ena od sprememb se je zgodila pri geografski označbi vinorodnih okolišev. Pred to spremembo smo imeli v Podravju sedem vinorodnih okolišev, po novi ureditvi pa okoliša Štajerska Slovenija in Prekmurje.

Preglednica 1: Vinogradi (ha), število pridelovalcev in povprečna velikost vinograda (ha) na pridelovalca po vinorodnih okoliših in vinorodnih deželah (Štabuc in sod., 2007)

Vinorodno območje	Vinogradi (ha)				Vinograd (ha) na pridelovalca (RPGV)	Število vinogradov	Število pridelovalcev
	DOF (2001)	DOF (2005)	RPGV (2001)	RPGV (2007)		RPGV (2007)	RPGV(2007)
Štajerska Slovenija	9469	9688	6183	6742	0,70	13236	9628
Prekmurje	1154	1107	1410	607	0,22	3936	2756
Podravje	10623	10795	6715	7350	0,59	17199	12384
Bizeljsko- Sremič	1786	1365	884	963	0,45	3044	2107
Dolenjska	2909	2493	1230	1603	0,23	9034	6795
Bela krajina	702	654	403	438	0,23	2946	1864
Posavje	5397	4512	2518	3,006	0,28	15024	10766
Goriška brda	1932	1947	1810	1963	2,24	3144	876
Vipavska dolina	3017	2788	2334	2573	1,37	4727	1871
Kras	708	699	496	650	0,71	2452	905
Slovenska Istra	2516	2210	1258	1648	1,69	2359	971
Primorska	8173	7644	5900	6835	1,48	12682	4623
Slovenija skupaj	24193	22951	15133	17192	0,61	22220	27773

DOF – Digitalni ortofoto posnetek

2.2 ŠMARSKO-VIRŠTANJSKI VINORODNI PODOKOLIŠ

V Pravilniku (Pravilnik o razdelitvi ..., 2003) so navedene meje za vinorodni podokoliš Šmarje-Virštanj, ostale podatke smo pridobili iz Elaborata o rajonizaciji (Rajonizacija..., 1998).

2.2.1 Matična podlaga in tla

Vodilne kamnine, kot so laporji, lapornati peščenjaki, kremenov peščenjak z apnenčastim vezivom in kremenovi peski, dajejo značilnost zemeljskemu obličju območja. Te kamnine ustvarjajo gričevnato podobo krajine, ki je ponekod zelo strma. Če se te kamnine naslanjajo na starejše kamnine (Boč, Donačka gora), so južne lege manj strme. Vinogradi so iznad dolin pobočij, kjer toplotna inverzija ni tako pogosta. Doline so tiste, skozi katere pronica voda, so naravno drenažno ožilje tega sveta (Pruk, 1994).

Značilna vinogradna območja so na lapornati osnovi oziroma na rahlem poroznem materialu, kot je kremenčev pesek. Manj kot je laporja in več kot je kremenčevega peščenjaka ali peska, bolj so tla lahka in obratno. Vinogradi so postavljeni na prerigolanih tleh, posledično je spremenjena struktura in položaj naravnih horizontov (plasti) tal. Matična osnova daje posebno obeležje in pomen tlom, kjer uspeva vinska trta. Za matično osnovo je značilno, da na zraku hitro razpade. Glede na različno matično osnovo ločimo spran ali nasičen rigosol. Značilnosti nasičenega so (Pruk, 1994):

- alkalna reakcija, slaba humoznost (manj kot 2 % organske snovi),
- spremenljiva tekstura, odvisna od izhodiščnega materiala, struktura je običajno obstojna, grudičasta.

2.2.2 Klimatske razmere

Velika raznolikost zemeljskega obličja podokoliša Šmarje-Virštanj bistveno vpliva na raznolikost podnebnih razmer. Vsakih nekaj kilometrov so ožje podnebne razmere drugačne. Tudi v podnebnem smislu lahko podokoliš delimo v del, ki ga zajema povirje Sotle, in del, ki ga zajema povirje Savinje in njenih pritokov. Močnejše podnebne stike s toplo Posavino ovira niz Rudnice in Donačke gore. Prednost je, da masiv Boča in Donačke gore varuje te kraje pred mrzlim severom. Ugodna je tudi nadmorska višina, saj se največ vinogradov nahaja med 250 in 350 m nad morjem (Pruk, 1994).

2.2.3 Razdelitev na lege in kraje

Po Pravilniku o razdelitvi vinogradniškega območja v Republiki Sloveniji (2007) se podokoliš Šmarje-Virštanj deli na 6 vinorodnih ožjih okolišev:

a) Savinjski	b) Šentjur-Dolga gora	c) Sladka gora-Ponkvida
• kraj Šmartno ob Paki• kraj Vinska gora• kraj Laško• kraj Šmartno v Rožni dolini• lega Male Dole	• kraj Dramlje• kraj Ponikva• lega Dolga gora• kraj Šentjur	• kraj Sladka gora• lega Preloge-Ponkvida
d) Rogaška Slatina	e) Tinsko-Škofija	f) Virštanj-Imenska Gorca
• lega Drevenik• lega Nagonje• lega Cerovec• lega Donačka gora• lega Rodne• lega Sv. Ema	• kraj Vinski vrh-Sv. Rok• lega Škofija• lega Breška Gorca• lega Grobelce• lega Babna gora• lega Tinsko	• lega Olimje• lega Imenska Gorca• kraj Virštanj• lega Pecelj• lega Bučka Gorca• lega Pilštanj• lega Hrastje-Trebče• lega Ples

2.2.4 Nagib vinogradov

Eden od pomembnih dejavnikov za opis vinograda je nagib terena. Ta spreminja mezo in mikro klimo vinograda in je neposredno povezan s količino in trajanjem sončnega obsevanja. Kakovostni parametri grozdja, kot sta vsebnost sladkorja, skupnih kislin in antocianov in skupnih fenolov, nam dokazujejo primernost vinogradniških leg za gojenje vinske trte. Nagib terena vpliva na zgodnejše brstenje, cvetenje in zorenje grozdja (Rusjan, 2007).

Preglednica 2: Stanje po nagibih vinogradov za podokoliš (Podatki o sortah ..., 2009)

Površina	Nagib terena
45 ha	do vključno 15 %
360 ha	16-30 %
262 ha	31-50 %
24 ha	51-70 %

Iz preglednice 2 je razvidno, da je večina vinogradov (360 ha) na območju Šmarsko-virštanjskega vinorodnega podokoliša na nagibu 16-30 %. Ta nagib je med primernejšimi za gojenje vinske trte, saj omogoča lažji dostop strojem.

2.2.5 Trsni izbor

Pester trsni izbor je značilen za vinogradništvo v Sloveniji. V trsnem izboru je 52 sort (Pravilnik o seznamu ..., 2007). Izbor sort je določen v Rajonizaciji, sorte so priporočene ali dovoljene, izbor je predpisan na osnovno enoto rajonizacije in to je vinorodni okoliš (Rajonizacija ..., 1998).

Po veljavnem trsnem izboru se lahko v podokolišu Šmarje-Virštanj prideluje 24 sort grozdja, od tega 18 belih in 6 rdečih (Pravilnik o seznamu ..., 2007). Priporočene sorte so 'Laški rizling', 'Sauvignon', 'Beli pinot', 'Chardonnay', 'Modra frankinja', 'Modri pinot'.

Dovoljene sorte vinske trte niso širše uveljavljene kot samostojne sorte, vendar pa lahko v določenih agroekoloških razmerah izboljšajo ali dopolnijo kakovost vina. Sem se uvrščajo tudi stare lokalne sorte. Dovoljene sorte za obravnavani okoliš so 'Zeleni silvanec', 'Renski rizling', 'Traminec', 'Dišeči traminec', 'Ranina', 'Rizvanec', 'Rumeni muškat', 'Muškat Ottonel', 'Sivi pinot', 'Šipon', 'Kraljevina', 'Kerner', 'Bela žlahtnina', 'Žametovka', 'Portugalka', 'Rdeča žlahtnina', 'Gamay', 'Zweigelt'.

Preglednica 3: Zastopanost sort vinske trte po številu trt in površini v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu (Podatki o sortah ..., 2009).

Zap. št.	Sorta vinske trte	Št. trsov	Površina (ha)
1	Mešano- bele s.	693274	158,38
2	Laški rizling	580928	138,77
3	Modra frankinja	289064	72,23
4	Sauvignon	210316	47,01
5	Žametovka	172165	45,04
6	Mešan- rdeče s.	182352	43,99
7	Chardonnay	180646	39,6
8	Renski rizling	130633	28,77
9	Beli pinot	80423	17,65
10	Rumeni muškat	73052	16,13
11	Šipon	62162	14,67
12	Zeleni silvanec	61418	13,89
13	Kerner	62797	13,84
14	Modri pinot	36029	7,38
15	Kraljevina	27045	6,91

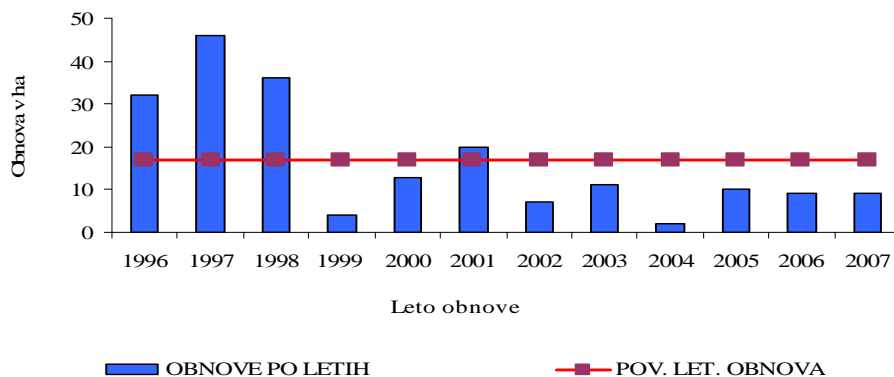
Zap. št.	Sorta vinske trte	Št. trsov	Površina (ha)
16	Sivi pinot	31147	6,61
17	Zweigelt	20315	4,76
18	Traminec	21920	4,64
19	Rizvanec	11393	2,47
20	Mešano belo in rdeče s.	6690	1,66
21	Gamay	5048	1,23
22	Muškat ottonel	4836	1,13
23	Portugalka	2795	0,96
24	Drugo	4043	0,85
25	Ranina	2900	0,57
26	Rdeča žlahtnina	838	0,27
27	Dišeči traminec	614	0,14
28	Bela žlahtnina	620	0,14
	Skupaj	2955463	689,69

Iz preglednice 3 razberemo, da je v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu na 700 ha posajenih 2955463 trt. Na prvem mestu so vinogradi, posajeni z mešanim sortimentom belih sort. Sledijo vinogradi, posajeni s sortami 'Laški rizling', 'Modra frankinja' in 'Sauvignon'. Manj je vinogradov s sortami 'Ranina', 'Rdeča žlahtnina', 'Bela žlahtnina' in 'Dišeči traminec'.

2.2.6 Obnova vinogradov v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu med leti 1996–2007

Vinogradniki so med leti 1996-2007 obnovili skupno 190 ha vinogradniških površin. Povprečna letna obnova (slika 1) je bila 17 ha. Največ vinogradov so obnovili med leti 1996 in 1998, v povprečju kar 38 ha. V naslednjih 6 letih (1999-2004) je obnova vinogradov nihala, gibala se je med 2 in 20 ha. Obnova je med leti 2005 in 2007 stagnirala, gibala se je okrog 9 ha na leto. Za leto 2008 ne moremo prikazati podatka, ker so se podokoliši združili med seboj, tako, da so vsi podatki evidentirani za Štajersko Slovenijo, kot celotni okoliš (Obnova vinogradov, 2009).

Daleč največ so med leti 1996 in 2007 obnovil v Mariborskem vinorodnem okolišu, 624 ha, v povprečju 57 ha na leto. Zadnje mesto med okoliši v Podravju je v istem času zasedel Prekmurski vinorodni okoliš. V 11 letih so obnovili 80 ha, kar je za dobro polovico manj, kot v istem času vinogradniki v Šmarsko-virštanjskem okolišu (Obnova vinogradov, 2009).

Slika 1: Povprečna obnova vinogradov (ha) v letih 1996-2007 (Obnova vinogradov, 2009)

2.2.7 Vinske ceste

Vinska cesta je turistična ponudba, s pomočjo katere se kmetijski pridelki in proizvodi tržijo tam, kjer se pridelajo in proizvajajo. Vinske ceste se izkoriščajo tudi za trženje krajine z vsemi naravnimi in kulturnimi znamenitostmi, zgodovino, tradicijo in drugimi posebnostmi. Da dobi vinska cesta pravi pomen turistične ponudbe morajo poti voditi mimo vinogradov, vinskih kleti in vinotek, kulturnih in naravnih znamenitosti pokrajine do vinogradniških in turističnih kmetij (Idejni ..., 1993).

Da ima gost priložnost doživeti vinorodno pokrajino v vseh njenih lepotah, moramo ponudbo organizirati tako, da so izpolnjene naslednje zahteve (Idejni ..., 1993):

- speljati poti med vinogradi, kjer je stopnja doživljanja največja,
- omogočiti ogled pridelave oziroma shranjevanja vina,
- nuditi osebni kontakt pri spoznavanju, izbiranju, ogledovanju,

- ponudbo vin dopolniti s tipično regionalno gastronomijo,
- vzdrževati primeren nivo kvalitete,
- v ponudbo vključiti kulturne, rekreacijske, izobraževalne dejavnosti, ekskurzije, izlete in podobno.

Na območju podokoliša Šmarje-Virštanj poteka Šmarsko-virštanjska vinsko turistična cesta z oznako VTC 10. Znak, ki je predstavljen v sliki 2, nakazuje povezavo med vinogradništvom in termalnim turizmom.

Slika 2: Znak Šmarsko-virštanjske vinske turistične ceste (Šmarsko-Virštanjska vinsko ..., 2009)

Cesta je speljana po prisojni strani štirih grebenov, ki prehajajo v gričevje Hrvaškega Zagorja. Območja so med seboj ločena, virštanjsko je nekoliko večje.

VTC 10 je razdeljena na tri dele, od katerih severni in srednji del potekata večinoma po ozemlju občine Šmarje pri Jelšah. Severni del je dolg 9,8 km in poteka po krajevni cesti Pečica-Sladka Gora-Dolga Gora, kjer se na meji občine konča. Cesta je v popolnosti asfaltirana. Vzhodno od regionalne ceste Podplat-Poljčane vodi vinska turistična cesta po ozemlju občine Rogaška Slatina (krajevna cesta Topolovec-Podturn-Zagaj pod Bočem) in se tam tudi konča. Srednji del poteka skoraj v celoti po ozemlju občine Šmarje pri Jelšah od lokalne usmerjevalne ceste pri Koretnem, preko Konuškega in Škofije, nato preko Sedovca in doline Zibiškega potoka do cerkve sv. Jerneja in od tam na Tinsko goro, mimo Roginske Gorce (občina Podčetrtek) do Svetega Urbana in se nato priključi na cesto Mestinje-Podčetrtek. Srednji del je dolg skupno 16,5 km, od tega je 10,4 km asfaltirane ceste (Šmarsko-Virštanjska vinsko ..., 2009).

2.3 NOSILCI VINOGRADNIŠTVA IN VINARSTVA

Kot nosilca vinogradništva in vinarstva predstavljamo eno najmanjših združenih kleti v Sloveniji, Klet Imeno z.o.o., ter eno najbolj dejavnih in raznolikih domačij v tem podokolišu, podjetje Amon d.o.o.

2.3.1 Klet Imeno z.o.o.

Opis kleti sem povzel po razgovoru z vodjo Kleti Imeno z.o.o., gospodom Darkom Šketom.

Slika 3: Vinska Klet Imeno (Imeno ..., 2009)

Klet Imeno je največja klet v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu. Spada pod Kmetijsko zadrugo Šmarje pri Jelšah, ki letno odkupi 300000 kg grozdja. Vinogradov v lasti zadružnikov je okoli 1200 ha, polovico le-teh je bila obnovljena v zadnjih 10-15 letih, z novejšimi in bolj kakovostnimi sortami.

Klet Imeno je bila zgrajena leta 1988 z namenom, da se odkupi grozdje iz okoliških vinogradov ter, da se vino predela, šola in proda po enotnih in sodobnih standardih. Ves čas, od ustanovitve, se klet ubada s težavami, zaradi nihanja odkupa grozdja, ki je posledica slabega interesa za prodajo grozdja v klet. Za pridelavo vina je klet ustrezno opremljena in sicer s celotno strojno linijo za predelavo grozdja: mlin s pečljalnikom, dve preši s kapaciteto 35000 kg oziroma 12000 kg, vinifikatorja za mecaracijo drozge modra frankinja in drugega rdečega grozdja, 19-timi nerjavečimi cisternami (INOX) kapacitete od 3000 do 60000 litrov in nekaj manjših ter polnilno linijo za stekleničenje, ki ustekleniči 1000 steklenic na uro. Skupna prostornina vinske posode v kleti je okoli 500000 litrov.

Lastnih vinogradov klet nima. Klet ima sklenjene pogodbe o odkupu grozdja z okoli 40-timi vinogradniki iz Šmarsko-virštanjskega vinorodnega podokoliša. Ti vinogradniki kleti prodajo za približno 200000 kg grozdja sort 'Sauvignon', 'Chardonnay', 'Laški rizling', 'Renski rizling', 'Rumeni muškat', 'Mešano belo', 'Modra frankinja', 'Žametna črnina', 'Mešano rdeče'. Če je potreba kleti po grozdju večja, preostalo količino grozdja odkupijo nepogodbno. Vino donegujejo, ustekleničijo in prodajo pod lastno blagovno znamko Klet Imeno kapljice sonca. Od 250000 l ga prodajo približno tretjino kot odprto, preostanek pa ustekleničeno vino.

Slika 4: Blagovna znamka vin (Imeno ..., 2009)

Stekleničena vina se prodajajo po vsej Sloveniji, nekaj preko večjih trgovskih centrov, kot sta Tuš d.d. in Mercator d.d., nekaj preko lokalnih trgovin in gostiln. Vsa ta vina je možno kupiti v kleti Imeno z.o.o., kot odprta vina. Najbolj znano vino Kleti Imeno je zvrst virštanjčan in sortno vino modra frankinja. Po teh dveh vinih je tudi največje povpraševanje. Gre za kakovostno belo zvrst, torej mešanico vina iz različnih sort grozdja, ki so značilne za to vinorodno območje. Vino je rumenkasto zelene barve z majhnim ostankom sladkorja (4,1 g/l), kar ga uvršča med suha vina. Vsebnost alkohola je 11,80 vol. %. Večje kisline mu dajejo rahlo kiselkast, zato pa osvežujoč okus z rahlo, preprosto sadno noto.

Slika 5: Etiketa lokalnega vina virštanjčan (Klet Imeno, 2009)

Slika 6: Etiketa sortnega vina modra frankinja (Klet Imeno, 2009)

2.3.2 Podjetje Amon d.o.o.

Opis poglavja podjetja Amon d.o.o. sem povzel po razgovoru z lastnikom podjetja, gospodom Stanislavom Amonom.

Podjetje Amon d.o.o. ima sedež v kraju Olimje pri Podčetrtku in se razprostira med vinogradi in golf igriščem. Gre za družinsko podjetje, ki se ukvarja z vinarstvom,

gostinstvom in trgovino. So med pridelovalci v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu, ki pridelajo večjo količino vrhunskega in kakovostnejšega vina.

Slika 7: Podjetje Amon (Amon, 2009)

Prostornina vinske posode je v kleti okoli 200000 litrov, vendar je količina vina odvisna od nakupa grozdja v posameznem letu. Preostanek grozdja po potrebi odkupujejo od vinogradnikov Šmarsko-virštanjskega vinorodnega podokoliša in od vinogradnikov obrobja Slovenske Bistrice. V svoji lasti imajo tri vinograde v skupni velikosti 4 ha, prevladuje predvsem sorta 'Laški rizling', sledijo ji sorte 'Renski rizling', 'Sauvignon', 'Modra frankinja', 'Chardonnay' in 'Sivi pinot'. Vsi vinogradi so v bližini domačije.

S prodorom vina pod lastno blagovno znamko Amon, se je povečala in razširila ponudba lastnih vin. Prodaja stekleničenih vin večjim trgovskim podjetjem, kot so Mercator d.d., Špar d.d. in Tuš d.d., veliko vin gre iz lastne kleti po različnih krajih Slovenije. Pod blagovno znamko AMON prihajajo na tržišče vina modra frankinja, fragamay, laški rizling, chardonnay, sauvignon, renski rizling, sivi pinot, traminec, predikatna vina, virštanjčan beli in rdeči.

2.3.3 Dopolnilna dejavnost domačije

Poleg pridelave vina se podjetje Amon ukvarja z gostinsko dejavnostjo in trženjem golf igrišča. Kuharsko ponudbo dobrot so zaokrožili z vrhunskimi vini iz svoje kleti, kjer je možno po predhodnem naročilu tudi degustacija le-teh. Gostišče Amon je svojo ponudbo razširilo v to smer, da sprejemajo tudi naročila za poroke in druga svečana praznovanja, na mednarodni ravni se pri njih odvijajo različna protokolarna srečanja.

2.4 RAZVOJNI PROGRAMI IN SUBVENCije V VINOGRADNIŠTVU

2.4.1 Subvencije za obnovo vinogradov

V skladu z Uredbo o uravnavanju obsega vinogradniških površin (2003) in naknadnih spremembah in dopolnitvah (Ur. l. RS 103/03, 121/04, 113/05 in 36/06) je potrebno za obnovo vinogradov od vključno vinskega leta 2004/2005 dalje pridobiti pravico in

dovoljenje za obnovo vinograda. Vlogo za pridobitev pravice in dovoljenja za obnovo vinograda se vloži pred začetkom izvajanja obnove na upravno enoto, kjer je pridelovalec vpisan v RPGV. Za prestrukturiranje vinogradov je možno uveljavljati podporo. Pridelovalci morajo izpolnjevati naslednje pogoje, da so upravičeni do podpore:

- obdelujejo skupaj z obnovljeno površino, za katero vlagajo zahtevo za podporo, najmanj 0,85 ha vinogradov, razen na območju vinorodnih okolišev Kras, Dolenjska, Bela krajina, Prekmurje in Haloze, kjer je ta meja 0,6 ha vinogradov,
- obnova vsaj 0,1 ha vinogradniške površine,
- imajo izdano odločbo o dovolitvi obnove vinograda,
- imajo za vinograd, ki je predmet prestrukturiranja, izdelan ustrezen program prestrukturiranja vinogradniških površin.

Za obnovo vinograda, za katerega se namerava uveljavljati podpora za prestrukturiranje vinograda, je potrebno program prestrukturiranja vložiti na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

2.4.2 Razvojni programi

LEADER je program, ki spodbuja izkoriščanje endogenih razvojnih potencialov in oblikovanje lokalnih javno-zasebnih partnerstev. Namen je informirati in spodbuditi vse zainteresirane podeželske prebivalce, da bi kar najbolj vzpostavili javno-zasebna partnerstva, imenovana lokalne akcijske skupine, in pripravili ter čim bolj učinkovito izvedli svoje lokalne razvojne strategije (Smernice ..., 2008).

2.4.2.1 Programi celostnega razvoja podeželja

So programi, ki imajo v Sloveniji dolgoletno tradicijo in se izvajajo na nivoju lokalnih skupnosti, po principu »od spodaj navzgor«. S pomočjo teh programov Slovenija dopolnjuje klasične ukrepe kmetijske politike. Namen teh programov je razvoj podeželja, ki temelji na endogenih razvojnih potencialih. Poudarja značilnosti območja, zagotavlja nova delovna mesta in poseljenost ob upoštevanju trajnostne rabe naravnih virov ter ohranjanja naravne in kulturne dediščine (Smernice ..., 2008).

2.4.2.2 Lokalna akcijska skupina- Obsotelje in Kozjansko

LAS ima nalogo, da opredeli in izvede lokalno razvojno strategijo ter sprejme odločitve o razdelitvi in upravljanju s finančnimi sredstvi. Pri spodbujanju trajnostnega razvoja je LAS učinkovita, ko

- združuje razpoložljive človeške in finančne vire javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja,
- spodbuja lokalne akterje k izvajanju skupnih več sektorskih projektov, ki prispevajo k izboljšanju konkurenčnosti območja,

- s posvetovanji in razpravami krepí dialog med posameznimi lokalnimi akterji, zmanjšuje konflikte in spodbuja sodelovanje različnih sektorjev,
- povezovanje različnih partnerjev olajša prilagajanje na spremembe v kmetijstvu, spodbuja skrb za okolje in izboljšuje kakovost življenja na podeželju.

LAS temelji na tripartitnem partnerstvu, sestavljenem iz predstavnikov javnih institucij (javnega sektorja), gospodarstva (ekonomskega sektorja) in civilne družbe (zasebnega sektorja). Na ravni odločanja morajo ekonomski in socialni partnerji ter drugi predstavniki civilne družbe (npr. kmetje, ženske, mladi in njihova združenja) predstavljati vsaj 50 odstotkov glasov. LAS se lahko ustanovi zgolj z namenom, da pridobi dostop do podpore LEADER ali pa je osnovana na že obstoječem partnerstvu (Smernice ..., 2008).

LAS Obsotelje in Kozjansko opredeljuje strateška in programska izhodišča podeželskega območja petih občin: Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah za obdobje 2007-2013. Območje LAS je sestavni del subregije Obsotelje in Kozjansko in del Savinjske statistične regije. Z uresničevanjem skupnih razvojnih programov rešujejo številne razvojne probleme, saj je to manj razviti del Savinjske regije. LRS 2007-2013 za Obsotelje in Kozjansko ima sledeče vsebine:

- značilnosti območja LAS (geografske značilnosti, gospodarski položaj, demografske in sociološke značilnosti, opis dosedanjih aktivnosti),
- SWOT analiza razvojnih možnosti območja,
- razvojna analiza,
- strategija za izvedbo,
- usklajenost z ostalimi programi in politikami.

Največji delež vseh kmetijskih zemljišč v uporabi predstavljajo travniki in pašniki (66,5), kar dokazuje, da se tu ukvarjajo predvsem z živinorejo. Njive in vrtovi predstavljajo 27,9 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, saj je pridelava poljščin tu druga najpomembnejša kmetijska panoga. Kmečkih in intenzivnih sadovnjakov je samo za 1,1 % vseh kmetijskih površin, kar je pod slovenskim povprečjem (2,5 %).

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je delež vinogradov 4,3 % od vse kmetijske zemlje v uporabi (583 ha) in znaša več, kot je slovensko povprečje, ki je 3,0 %. Večina vinogradov je v podokolišu Šmarje-Virštanj. Ti vinogradi ležijo na zemljiščih na nadmorski višini od 200 do 500 m, zemljišča so nagnjena in imajo primerno ekspozicijo (J, JV, JZ). Tereni na katerih ležijo vinogradi, so povečini neprimerni za ostalo kmetijsko rabo, zato vinogradniška raba preprečuje zaraščanje (Smernice ..., 2008).

- Za vinogradništvo je značilna razdrobljenost, na 0,5 ha ležijo vikendi z vinogradi.
- Nekaj večjih pridelovalcev, med katerimi je nekaj registriranih prodajalcev vin in odkupovalcev v občinah Podčetrtek, Rogaška Slatina in Kozje.

- Vinogradi dajejo prostoru posebno identiteto, med njimi poteka vinska cesta VTC 10. Z leti se je razvilo precejšnje število ponudnikov tudi na kmetijah (turizem na kmetiji, kmetije odprtih vrat, vinotoči). Obenem se je pričela tudi oblikovati specializirana ponudba (vzreja nojev, jelenov, pavov, konjeništvu, golf, zeliščarstvo, sirarstvo, ekološki izdelki), s pomočjo katere privabijo nove in zahtevnejše goste (Smernice ..., 2008).

3 MATERIAL IN METODE

3.1 PODATKI RPGV

Pravilnik o RPGV je bil sprejet leta 1999. V diplomsko nalogo smo vključili anketo izvedeno med naključno izbranimi vinogradniki v podokolišu Šmarje-Virštanj, ki so vpisani v RPGV.

V RPGV se vpišejo tisti pridelovalci, ki opravljajo najmanj eno od naslednjih dejavnosti: pridelava grozdja; pridelava mošta in neustekleničenega vina; pridelava drugih proizvodov (zgoščen grozdni mošt, rektificiran zgoščen grozdni mošt oziroma ostali proizvodi iz grozdja, mošta in vina, če se uporabljajo pri predelavi mošta in vina); stekleničenje vina; storitveno polnjenje vina; destilacija proizvodov iz grozdja in vina, če se izvaja na podlagi predpisa, ki ureja trg z vinskim grozdem, moštom in vinom.

V RPGV se vpišejo podatki o: pridelovalcih, vinogradu, pridelku in rezervi pravic, v skladu s predpisom, ki ureja uravnavanje obsega vinogradniških površin. Podatke o pridelku grozdja, mošta in vina oziroma drugih proizvodov morajo upravni enoti sporočiti pridelovalci, ki: obdelujejo najmanj 0,1 ha vinogradov, ali del ali celoten pridelek grozdja, mošta, vina oziroma drugim proizvodov tržijo (Pravilnik o registru ..., 2007).

Podatke o pridelavi in odkupu grozdja v povezavi s Kletjo Imeno z.o.o. smo zbirali tudi pri Kmetijski zadrugi Šmarje pri Jelšah.

3.2 ANKETA

Anketirali smo naključno izbrane vinogradnike v skupini (od 100 do 300) tistih, ki se pojavljajo na sestankih, predavanjih in ki so vključeni v RPGV za vinorodni podokoliš Šmarje-Virštanj. Anketni vzorec je zajel 60 vinogradnikov.

Anketirane vinogradnike smo razdelili v dve skupini, in sicer na vinogradnike, pri katerih je vinogradništvo glavna dejavnost in na tiste, ki se z vinogradništvom ljubiteljsko ukvarjajo. V teh dveh skupinah smo pričakovali drugačen pristop k vprašanju. Naslednji cilj je bilo od anketiranih vinogradnikov izvedeti, kakšen pogled imajo na kmetovanje in vinogradništvo, kako vidijo prihodnost lastnega vinograda, kako in kam se mislijo usmerjati. Glede na slabo razvitost območja in na aktivnosti na področju razvoja podeželja smo anketna vprašanja zastavili dokaj široko.

Anketirali smo vinogradnike ciljnega območja (Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec, Podčetrtek, Virštanj, Kozje, Bistrica ob Sotli). Anketni vprašalnik (priloga) je vseboval sklop več vprašanj, in sicer:

- podatki o družinskih članih,
- površina zemljišč in njihova raba,
- prestrukturiranje,
- pridelava grozdja v lanskem letu, primerjava površine vinograda danes - pred 5 leti,
- dohodek od vinogradništva,
- glavna, dopolnilna dejavnost na kmetiji,
- strojna opremljenost kmetije,
- razlogi, ki ovirajo uspešno vinogradništvo,
- integrirana pridelava grozdja,
- predlogi za hitrejši razvoj vinogradništva in vinarstva,
- področja, v katera bodo vlagali denar v prihodnosti.

Anketiranje smo izvajali v letu 2009-2010 po metodi osebnega vprašalnika.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Z anketo pridobljene podatke smo obdelali z metodami opisne statistike. Uporabili smo računalniški program Excel. Za boljšo preglednost smo podatke prikazali s preglednicami in slikami.

4 REZULTATI Z RAZPRAVO

Po različnih virih sem povzel vinogradniške zmogljivosti podokoliša Šmarje-Virštanj ter s slikami in razlago prikazal rezultate ankete, ki sem jo izvajal.

4.1 VINOGRADNIŠKE ZMOGLJIVOSTI PODOKOLIŠA

Po podatkih odkupa grozdja pri Kmetijski zadrugi Šmarje pri Jelšah vidimo obseg, kakovost in sortno sestavo pridelanega grozdja po letih (preglednica 4).

4.1.1 Pridelava in odkup grozdja

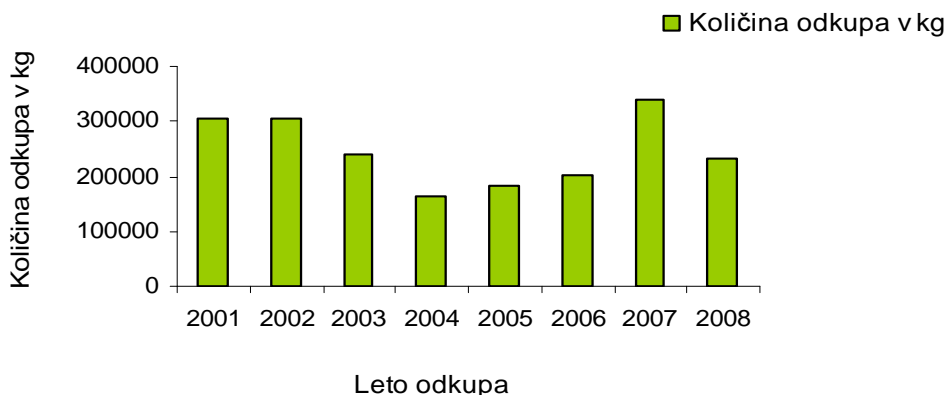
Preglednica 4: Količina odkupa grozdja (kg) po sortah in sladkorna stopnja (° 0e) le teh v letih 2001 – 2008 v Kleti Imeno (Odkup ..., 2009)

Leto/sorte	SAUV	CHA	MB	MF	LR	RR	MR	RM	Skupaj
2001									
Kg	18800	43700	63080	37020	84860	10820	47940		306220
°0e	83,2	91,6	71,7	80,4	85,6	89,2	68,0		
2002									
Kg	19800	48200	59060	37000	75560	13840	51480		304940
°0e	83,8	89,4	73,8	78,9	82,5	90,8	66,2		
2003									
Kg	20300	40160	55560	30060	66800	10500	15900		239280
°0e	82,9	94,0	73,1	84,4	90,5	81,0	75,0		
2004									
Kg	15220	22020	34920	19500	39460	8820	23600		163540
°0e	74,0	78,8	65,7	70,4	66,0	75,0	64,4		
2005									
Kg	13620	21120	41980	36820	39620	5000	26440		184600
°0e	74,3	87,0	67,0	74,0	71,0	81,0	65,0		
2006									
Kg	18620	28520	35220	42380	33410	8660	36500		203310
°0e	90,9	93,1	74,8	79,6	86,0	90,0	68,3		
2007									
Kg	33560	42700	58440	50460	73280	21300	48640	11280	339660
°0e	80,1	84,5	68,2	82,9	80,0	83,2	68,9	70,0	
2008									
Kg	26260	28480	52040	41960	31940	14920	32480	5000	233080
°0e	80,7	86,0	70,1	80,3	83,1	85,8	65,1	87,3	

Legenda sort: SAUV- Sauvignon, CHA- Chardonnay, MB- Mešano belo, MF- Modra frankinja, LR- Laški rizling, RR- Renski rizling, MR- Mešano rdeče, RM- Rumeni muškatac

Odkup grozdja je bil manjši samo v letih 2004, 2005 in 2006, verjetno zaradi slabih vremenskih razmer. Leta 2004 je bila na tem območju huda toča, posledično zaradi tega

manjši in slabši pridelek in s tem povezan tudi odkup grozdja. Ker je toča močno poškodovala rodni les vinske trte, je moralo miniti nekaj časa, da se je les obnovil in ponovno v zadostni količini tudi rodil. Tako je bil leta 2007 v Kleti Imeno rekordni odkup grozdja, kar 339660 kg. Eden od razlogov za rekordni odkup grozdja je, da so v tem letu pričeli z odkupom sorte 'Rumeni muškat'.

Slika 8: Količina (kg) in leto odkupa grozdja Kleti Imeno v letih od 2001 do 2008 (Odkup ..., 2009)

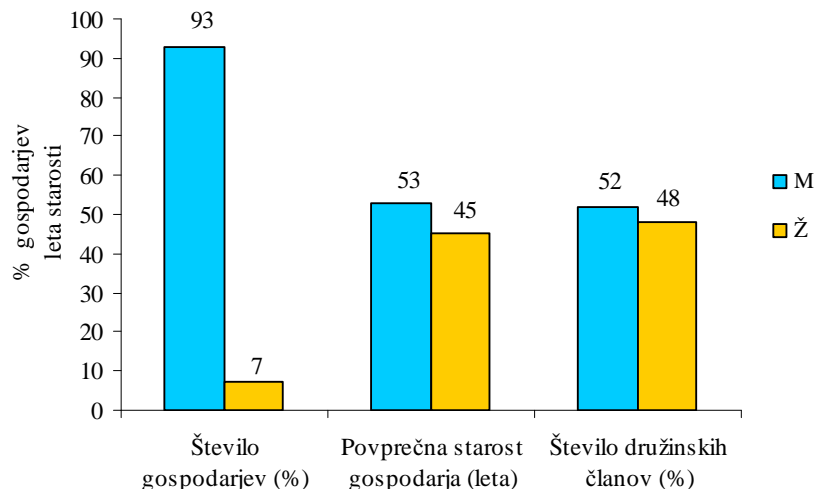
4.2 REZULTATI ANKETE

Rezultate ankete prikazujemo po posameznih sklopih vprašanj. Od pripravljenih 65 anket smo dobili odgovore od 60 kandidatov.

Čiste vinogradniške kmetije imenujem kmetije, pri katerih je vinogradništvo glavna dejavnost, in mešane so tiste, pri katerih je vinogradništvo dopolnilna dejavnost (gospodar zaposlen v drugi gospodarski dejavnosti ali se ukvarja z živinorejo).

4.2.1 Razporeditev gospodarjev kmetij po spolu, starosti in prikaz števila družinskih članov na kmetijah

Anketiranih je bilo 60 gospodarjev kmetij, od tega 56 predstavnikov moškega spola, kar je 93 % vprašanih, in štiri ženske, kar je 7 % vprašanih. Povprečna starost gospodarja na kmetiji je 53 let, gospodarice 45 let. Na kmetijah družine štejejo v povprečju 5 članov, razmerje med spoloma je 52 % proti 48 % v korist moških. Po anketi vidimo, da kmetije vodijo večinoma moški.

Slika 9: Razporeditev gospodarjev kmetij po spolu, starosti in prikaz števila družinskih članov po spolu

4.2.2 Gospodarjeva stopnja izobrazbe

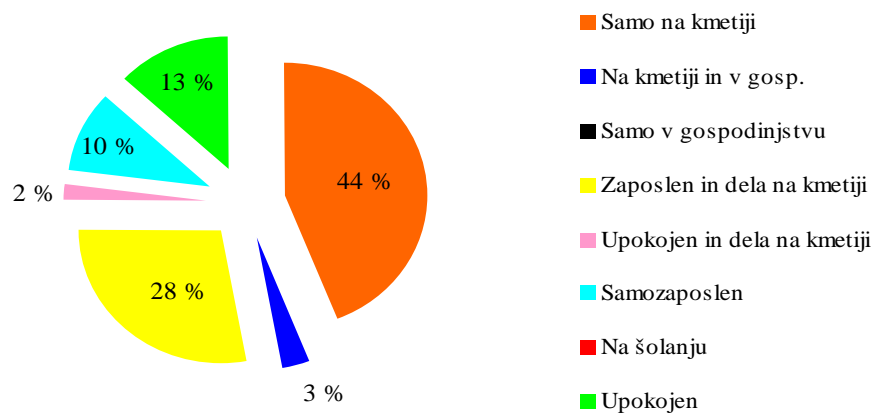
V izbranem vzorcu kmetij je največ gospodarjev (35 %) z osnovno šolo. Na drugem mestu glede na stopnjo izobrazbe s 23 % sledijo anketirani, ki imajo srednješolsko izobrazbo. S 13 % sledijo anketirani, ki so se izobraževali na srednji kmetijski šoli. Anketiranih s poklicno in drugo višjo, visokošolsko ali univerzitetno šolo je 12 %. S 3 % sledijo anketiranci, ki imajo opravljeno triletno kmetijsko šolo in 2 % je tistih z višjo, visokošolsko ali univerzitetno kmetijsko izobrazbo. Nihče od anketiranih ni nesposoben za delo in nihče od njih ne išče zaposlitve. Iz izbranega vzorca ugotavljamo, da je na kmetiji zelo malo izobraženih ljudi oziroma je sploh malo tistih, ki imajo kmetijsko izobrazbo. Naše ugotovitve se ujemajo z ugotovitvami v Smernicah (Smernice ..., 2008), da ima prebivalstvo pretežno le osnovno in srednješolsko izobrazbo (84,5 %), 7 % prebivalstva ima višjo ali visoko izobrazbo.

Slika 10: Gospodarjeva stopnja izobrazbe

4.2.3 Razporeditev gospodarjev kmetij glede na delovno mesto zaposlitve

Z ugotavljanjem zaposlitve najprej ločimo čiste od mešanih vinogradniških kmetij in dobimo sliko o dopolnilnih dejavnostih (slika 11).

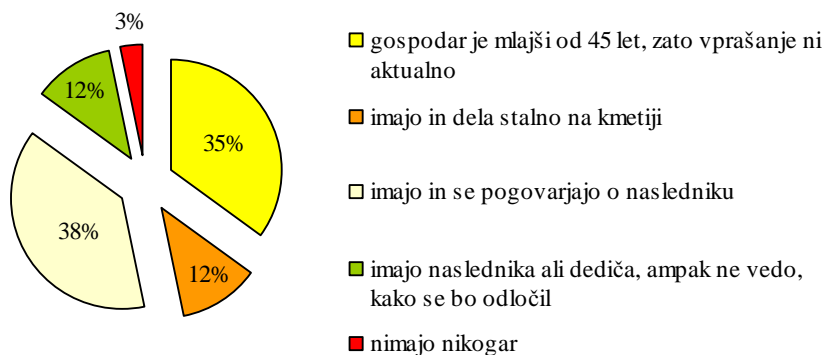
Slika 11: Delovno mesto zaposlitve gospodarja kmetij

Po anketi je 44 % gospodarjev kmetije zaposlenih izključno na kmetijah. Z 28 % sledijo anketirani, ki so redno zaposleni in po službi opravljajo še delo na kmetiji. Na tretjem mestu s 13 % so anketirani, ki so že upokojeni. Z 10 % sledijo vprašani, ki so samozaposleni in le 3 % je gospodarjev, ki delajo tako na kmetiji kot v gospodinjstvu. Pri teh 3 % gre za gospodarice. 2 % je gospodarjev, ki so upokojeni, ampak še vseeno delajo na kmetiji. Ni gospodarja, ki dela samo v gospodinjstvu in, ki bi se ob delu na kmetiji še dodatno šolal. Da bi se ljudje, ki stalno delajo na kmetijah, ob delu še dodatno šolali oziroma izobraževali, bi morala na tem področju več narediti Kmetijsko svetovalna služba (KSS). Namesto samoiniciativnega učenja bi morala KSS spodbujati kmete k

vseživljenjskemu učenju (predavanja, seminarji, diskusije s strokovnjaki z različnih področij kmetijstva). Ena od rešitev KSS, bi lahko bilo izvajanje sheme kmetijskih okoljskih programov, katerega namen je popularizacija kmetijske pridelave, ki ustreza potrebam potrošnikov ter varuje zdravje ljudi, zagotavlja trajnostno rabo naravnih virov in omogoča zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje.

4.2.4 Struktura naslednikov na kmetiji

Na kmetiji (tudi v obrtništvu) je zelo pomembno, da se delovno mesto deduje. Zato je pomembno, da si gospodar kmetije zagotovi naslednika, saj gre v nasprotnem primeru dolgoletno, življenjsko delo v nič in kmetija propade oziroma jo nekdo odkupi. Nekateri gospodarji (še) nimajo naslednika, pri nekaterih pa je naslednikov več. Rezultati ankete so pokazali, da je povprečno število naslednikov na kmetiji 1,4. Ta podatek pove, da na 60 gospodarjev pride vsaj 1 naslednik. Povprečna starost naslednika na kmetiji je 29 let in 6 mesecev. Pri teh letih bi naslednik že moral imeti v lasti celotno kmetijo, da bi lahko delal, upravljal po lastni presoji.

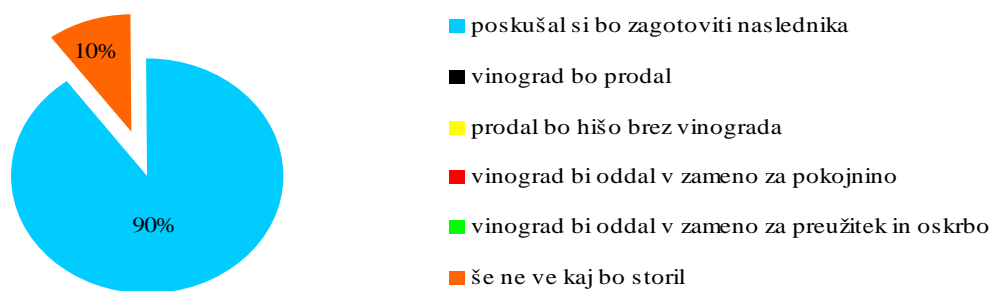

Slika 12: Struktura naslednikov na kmetiji

Na sliki 12 razberemo, da je 35 % gospodarjev mlajših od 45 let, zato vprašanje za njih ni bilo aktualno. Okrog 38 % gospodarjev na kmetiji ima naslednika. Gospodarjev, ki imajo naslednike, ki stalno delajo na kmetiji, je 12 %. Če povzamemo, je polovica vseh anketiranih že rešilo vprašanje o nasledstvu, saj naslednika imajo in bo prevzel vodenje kmetije. 12 % je gospodarjev, ki naslednika ali dediča imajo, ampak ne vedo, kako se bodo v prihodnosti odločili. Da naslednika nimajo, je odgovorilo le 3 % anketiranih, torej dva od vprašanih.

4.2.5 Možnost nadaljevanja vinogradništva na kmetiji

Večina anketiranih bo v prihodnosti nadaljevala z vinogradništvom, kar kažejo rezultati ankete, ki jih prikazujemo na sliki 13.

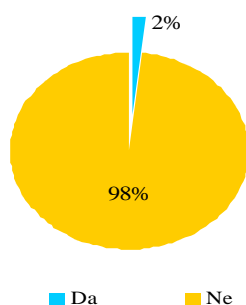

Slika 13: Možnost nadaljevanja vinogradništva na kmetiji

V izbranem vzorcu z veliko večino (90 %) prevladujejo anketirani, ki bodo obdržali vinograd, saj so si oziroma si bodo zagotovili naslednika. Če tega ne storijo, kmetija nima zagotovljene prihodnosti. Okrog 10 % vprašanih še ne ve, kaj bodo storili z vinogradom. Nihče od anketiranih ne razmišlja, da bi vinograd prodal, da bi prodal hišo brez vinograda, da bi vinograd oddal v zameno za pokojnino ali v zameno za preužitek in oskrbo. Če kot država ponujamo možnosti, kot so: prodaja vinograda, prodaja hiše brez vinograda, oddaja vinograda za pokojnino, oddaja vinograda v zameno za preužitek in oskrbo, ampak jih nihče od vprašanih ne koristi, bi se morali vprašati, ali ni tak državno-socialni ukrep brez predmeten. Potrebna bi bila dodatna študija, zakaj se kmetje ne odločajo za zgoraj naštetih možnosti.

4.2.6 Neobdelani vinogradi na kmetijah

Glede na krizo v vinogradništvo (Erjavec ..., 2009) nas je zanimalo, ali kmetje opuščajo vinograde.

Slika 14: Neobdelani vinogradi na kmetijah

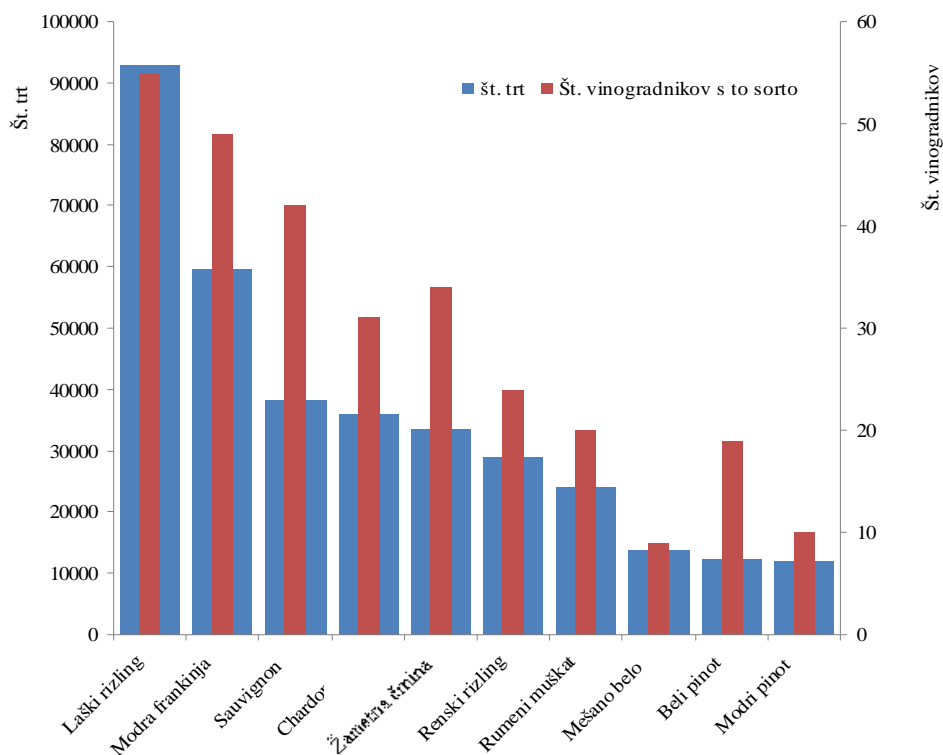
Večina anketiranih (98 %) je odgovorilo, da je neobdelan vinograd nedopustna stvar, razen če imajo za to kakšen večji razlog. 2 % anketirancev je odgovorilo, da imajo na kmetiji neobdelan vinograd, predvsem zaradi nenehnih ujm, ki jih pestijo v zadnji letih.

4.2.7 Razpršenost vinogradov po GERK-ih

Grafična enota rabe kmetijskih gospodarstev (GERK) je strnjena površina kmetijskega ali gozdnega zemljišča z isto vrsto dejanske rabe, ki je v uporabi enega kmetijskega gospodarstva. 29 anketiranih na čistih vinogradniških kmetijah ima svoje vinograde na 77 GERK-ih. V povprečju ležijo njihovi vinogradi na 2,7 GERK-ih. Ostalih 31 anketiranih na mešanih vinogradniških kmetijah ima vinograde na 66 GERK-ih. V povprečju se njihovi vinogradi razprostirajo na 2,1 GERK-ih.

4.2.8 Zastopanost sort med anketiranci

Med anketiranci je 10 bolj zastopanih sort vinske trte prikazanih na sliki 15.

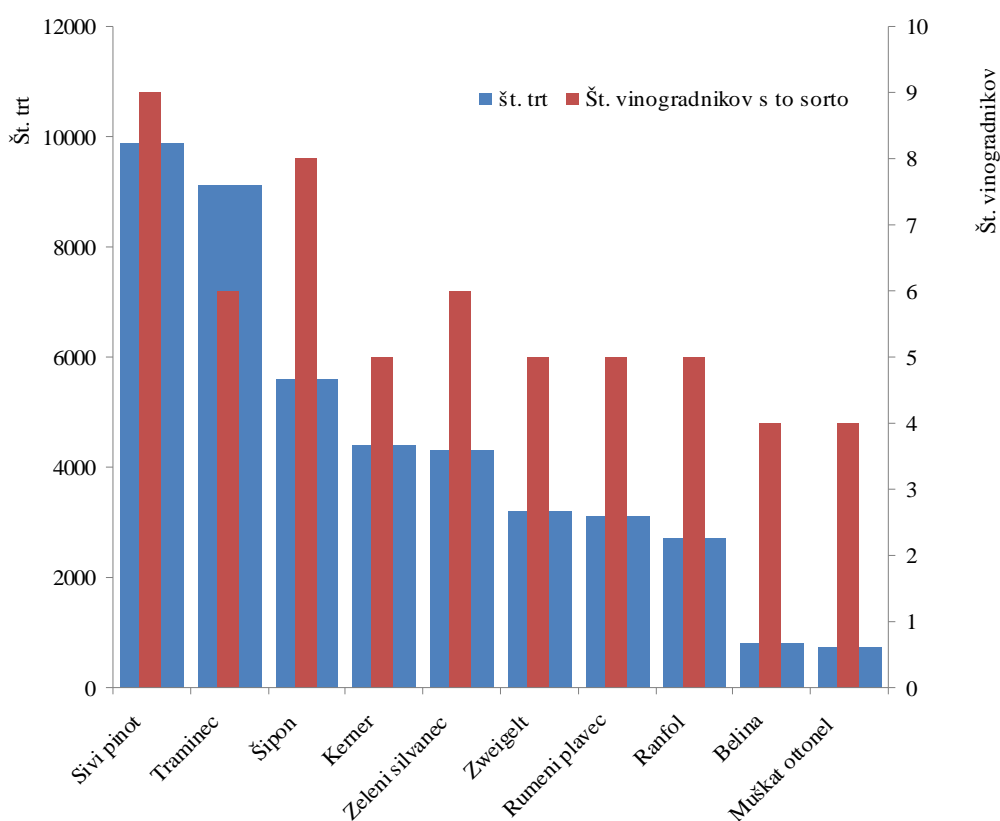

Slika 15: Povprečno število trt in vinogradnikov desetih količinsko najbolj zastopanih sort vinske trte med anketiranimi vinogradniki

Med 10 najbolj zastopanimi sortami, ki jih gojijo anketirani, najdemo 7 belih in 3 rdeče sorte. 'Laški rizling' je vodilna vinska sorta v Sloveniji. V nekaterih vinorodnih podokoliših je 'Laški rizling' zastopan s 40 % ali več. Zlasti v štajerskih in prekmurskih goricah bi najbrž težko našli vinogradnika, ki v svojem vinogradu ne bi imel sorte 'Laški rizling', saj

se tod ljubitelji z njim istovetijo kot s svojim »nacionalnim« vinom. Tako je tudi med anketiranimi 'Laški rizling' najbolj zastopana sorta, tako po številu trt, kot tudi po številu vinogradnikov s to sorto. Kar 55 vinogradnikov ima skupaj v svojem vinogradu posajenih dobrih 93000 trt omenjene sorte. Sledi 'Modra frankinja' s slabimi 60000 trtami med 49 anketiranimi. Na tretjem mestu je 'Sauvignon', ki ga ima v svojem vinogradu 42 anketiranih in je zastopan s 38300 trtami.

Zastopanost preostalih manj razširjenih sort vinske trte v podokolišu Šmarje-Virštanj je prikazana na sliki 16.

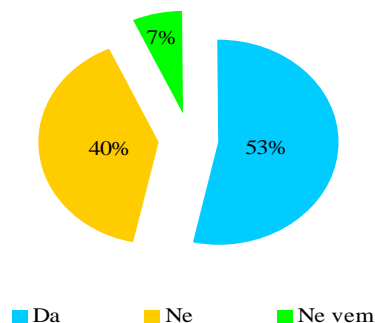
Slika 16: Povprečno število trt in vinogradnikov, pridelovalcev preostalih sort vinske trte v podokolišu Šmarje-Virštanj

Med preostalimi sortami je najbolj zastopana sorta 'Sivi pinot' s 9890 trtami, goji ga 9 vinogradnikov. Sledi 'Traminec' s 9100 trtami in 6 vinogradniki. Na tretjem mestu je s 5600 trtami 'Šipon', katerega ima 8 vinogradnikov. Med zastopanimi sta tudi 'Kerner' in 'Zweigelt'. Če sklepamo po teh dveh sortah, so bili vinogradniki na tem območju v zadnjih 10-20 letih dovzetni za spremembe. Ampak še premalo, saj je bilo obdobje mode rdečih vin in tega niso znali najbolje izkoristiti. Na sliki 16 je vidna neizkoriščenost lokalnih

starih sort. Namesto, da vinogradniki na tem območju ponujajo 'Chardonnay', bi morali ljudi pritegniti, na primer s sorto 'Kraljevina' in 'Radgonska ranina'. Nihče od anketiranih vinogradnikov nima v lastnem trsnem izboru eno od sort 'Žlahtnina' ('Španjol', 'Gutedel'), ki bi se na VTC-10 lahko prodajala oziroma ponujala kot zgodnja namizna sorta ob domačih salamah in vinu virštanjčan. Vinogradniki imajo na razpolago sorte 'Bela', 'Rdeča', 'Muškata' tudi 'Rose' 'Žlahtnina' in še 'Peteršiljko', ki bi lahko bila okrasna lončnica in bi zamenjala plastične rože ali fikuse v pisarnah, gostilnah, sobah turistov, ki jih je v podokolišu Šmarje-Virštanj ogromno (okolica Podčetrka, Rogaške Slatine itd.).

4.2.9 Prestrukturiranje vinograda

Več kot polovica anketiranih (53 %) se je oziroma se bo odločila za prestrukturiranje vinogradov (slika 17).

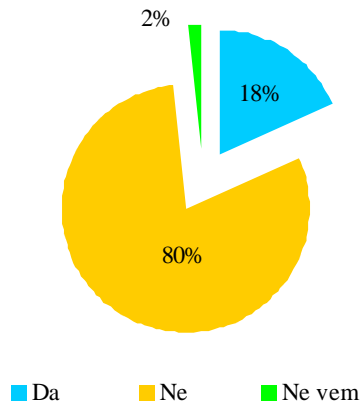
Slika 17: Delež (%) odgovorov o prestrukturiranju vinogradov

Razloge za takšno odločitev vidijo v starosti vinograda, ki ne rodi več v zadostnem obsegu in ni več ekonomičen. Novih sortah, ki na trgu dosegajo boljše ceno, slabih klimatskih razmerah, spremembi na trgu, kateri se morajo vinogradniki prilagajati, problemu obdelave in drugo. 40 % anketiranih se za prestrukturiranje ne bo odločilo. Da se še niso odločili, kaj bodo z vinogradom v prihodnosti storili, je odgovorilo 7 % vprašanih. V zadnjem letu je prestrukturiranje še bolj aktualno zaradi vsakoletnih hudih ujm z močnimi točami, ki trto zelo poškodujejo ali starejšo trto popolnoma uničijo. Čeprav bi vinograd še lahko rodil nekaj let, ga ravno zaradi ujm predčasno prestrukturirajo. Vinogradniki se pri prestrukturiranju vinograda odločajo za bolj zgodnje sorte in ne za nove hibride, saj so ti podvrženi raznim boleznim.

4.2.10 Sprememba namembnosti vinograda (sadovnjak, travnik...)?

Na sliki 18 je razvidno, da se je 80 % vprašanih odločilo, da namembnosti vinograda ne bodo spreminjali. Za takšno spremembo ne vidijo nikakršne potrebe, saj so s trenutnimi razmerami v vinogradništvu zadovoljni. Okrog 18 % jih je odgovorilo, da bodo krčili vinograd v druga zemljišča. Razloge vidijo v ceni grozdja, posledično v ceni za liter

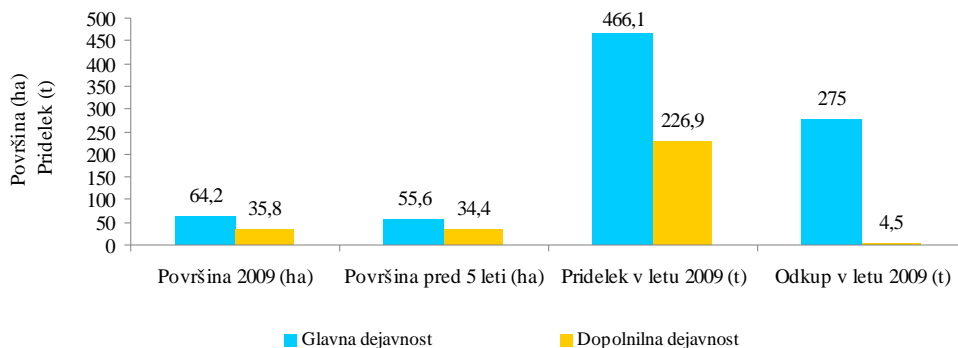
prodanega vina, v vsakoletnih ujmah s točo. Nekateri so odgovorili, da vinogradništvo ni prioriteta dejavnost, da so redno zaposleni in, da nimajo dovolj časa, da bi ga namenili vinogradu. Zelo malo je anketiranih (2 %), ki še ne vedo, kaj bodo storili.

Slika 18: Delež (%) odgovorov o opustitvi vinogradov in spremembi v druga zemljišča (npr. sadovnjak, travnik...)

4.2.11 Pridelava in odkup grozdja v letu 2009

Čiste vinogradniške kmetije imajo v lasti več vinogradov kot mešane, posledično več pridelajo in odkupijo več grozdja, kar je vidno na sliki 19.

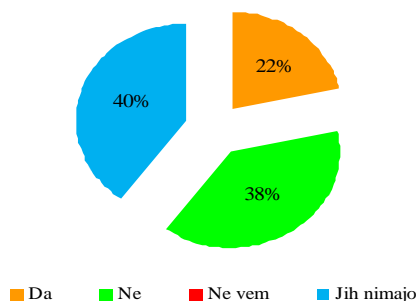
Slika 19: Površina v letu 2009 in pred 5 leti ter pridelek in odkup v letu 2009

Čiste vinogradniške kmetije imajo v lasti več vinogradov (64,2 ha), kot mešane vinogradniške kmetije (35,8 ha). Na 64,2 ha vinogradov so čiste kmetije v letu 2009 pridelale 466100 kg grozdja. Mešanim kmetijam je na 35,8 ha površin uspelo v istem času pridelati za dobro polovico manj, 226900 kg. Na sliki 19 je razvidno, da so se čiste kmetije v zadnjih 5 letih povečale za povprečno 8,6 ha, medtem, ko so jih mešane kmetije povečale samo za 1,4 ha. V letu 2009 so čiste kmetije odkupile 275000 kg grozdja.

Količino 4500 kg pa so v letu 2009 odkupile mešane kmetije. Iz podatkov lahko sklepamo, da se obnese specializacija v vinogradništvu.

4.2.12 Primernost neobdelanih kmetijskih površin za vinogradništvo

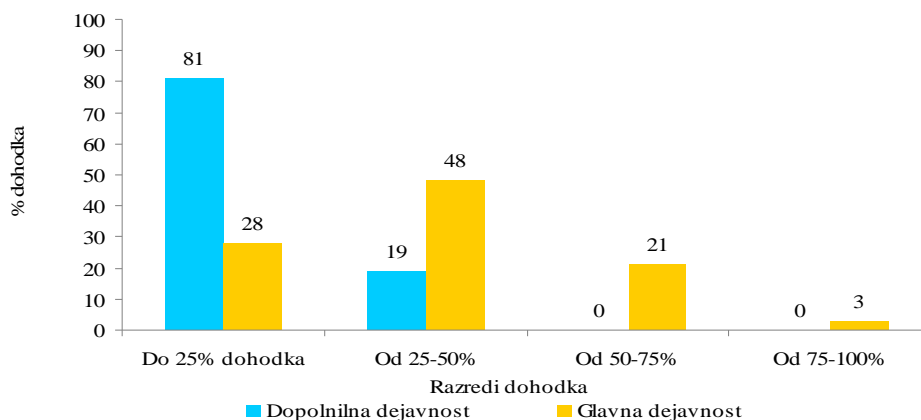
Največ anketiranih (40 %) je odgovorilo, da imajo na kmetiji vse kmetijske površine obdelane, torej neobdelanih kmetijskih površin ni. 38 % anketiranih je mnenja, da neobdelane kmetijske površine niso primerne za vinogradništvo. Razlog vidijo v samem nagibu. Da so površine, ki še niso obdelane, primerne za vinsko trto, je odgovorilo 22 % vprašanih. V primeru, da cene za kg prodanega grozdja ali liter prodanega vina ne bodo tako nizke in, da bodo grozdje oziroma vino lahko prodali, je teh 22 % vinogradnikov pripravljenih obdelati površine, da bodo primerne za gojenje vinske trte. Trenutno pa razmere na svetovnem in slovenskem trgu tega ne dopuščajo, zato ne vidijo potrebe.

Slika 20: Odstotek (%) primernosti neobdelanih kmetijskih površin za vinogradništvo

4.2.13 Delež vinogradništva v dohodku kmetije

Vinogradništvo se še vedno predstavlja manj donosno panogo (Marinko ..., 2007).

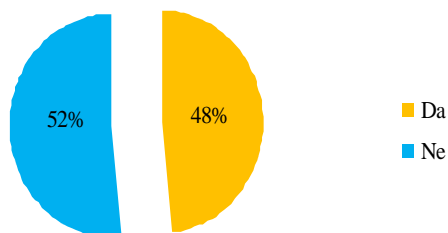
Slika 21: Delež (%) vinogradništva glede na dohodek kmetije

Na sliki 21 je vidna razlika med deležem vinogradništva glede na dohodek pri čisti in mešani vinogradniški kmetiji. Pričakovali smo, da bo največ anketiranih z dopolnilno dejavnostjo obkrožilo prvi možni odgovor, torej, da je njihov dohodek iz vinogradništva do 25 % dohodka. Naša pričakovanja so tudi potrdili, saj se je za ta odgovor odločila skoraj večina (81 %) anketiranih. Preostali anketirani z dopolnilno dejavnostjo (19 %) so ogovorili, da se njihov dohodek od kmetije giblje med 25 in 50 %. Nasprotno so se odločali anketirani, pri katerih je vinogradništvo glavna dejavnost. Okrog 28 % anketiranih je odgovorilo, da z grozdem in vinom zaslužijo do 25 % dohodka. Največ anketiranih (48 %) je odgovorilo, da se njihov dohodek giblje med 25 in 50 %. Da je njihov dohodek iz dejavnosti, s katero se preživljajo od 50 do 75 % je odgovorilo 21 % anketiranih. Le pri enem anketirancu se dohodek iz vinogradništva giblje med 75 in 100 %.

Na vprašanje glede dohodka iz vinogradništva so anketirani odgovarjali z zadržkom. Podatki glede dohodka pri vinogradnikih s čistih vinogradniških kmetij niso povsem realni, saj samo šestim anketiranim vinogradništvo predstavlja od 50 do 75 % dohodka. Pričakovali smo večje število vinogradnikov, saj se moramo zavedati, da se s to dejavnostjo preživljajo.

4.2.14 Mesto vinogradništva na kmetiji

Dobra polovica anketiranih je odgovorila, da se z vinogradništvom ne preživljajo. Ti anketirani hodijo v službo oziroma se ukvarjajo z dejavnostjo, ki je bolj dobičkonosna in, za katero je potrebno vložiti manj sredstev in truda. Kar 48 % vprašanih je odgovorilo, da je na njihovi kmetiji vinogradništvo glavna dejavnost.

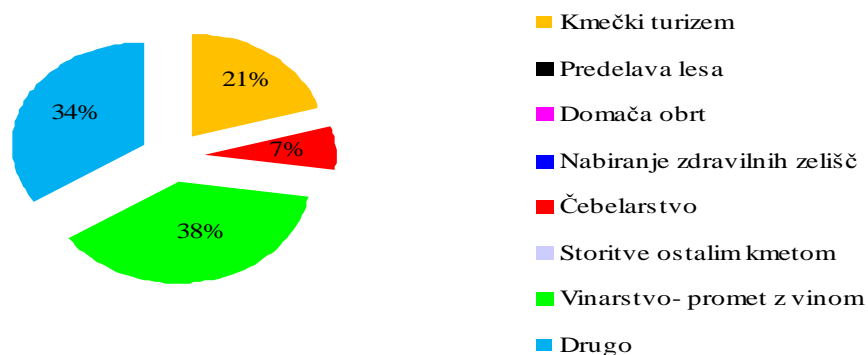

Slika 22: Delež (%) vinogradnikov, kjer je vinogradništvo glavna dejavnost na kmetiji

4.2.14.1 Struktura dopolnilnih dejavnosti na kmetiji

Največ, 38 % anketiranih s čistih kmetij se dopolnilno ukvarja z vinarstvom in s prodajo vina. Na drugem mestu so s 34 % anketirani, ki so obkrožili odgovor drugo. V tej skupini prevladujejo tisti, ki se ukvarjajo z živinorejo, prireja mleka (5 oseb), na drugem mestu je govedoreja (2), sledi sadjarstvo (1). Z 21 % je na tretjem mestu kmečki turizem, saj lahko na ta način vinogradnik trži in prodaja svoje vino ter najde nove stranke in kupce.

Preostalih 7 % anketiranih se dopolnilno ukvarja s čebelarstvom. Nihče od vprašanih se ne ukvarja s prodajo lesa, domačo obrtjo, nabiranjem zdravilnih zelišč in s storitvami ostalim kmetom. Pri tako razdrobljenem vinogradništvu in velikem deležu »dopolnilnih« vinogradnikov je vsak stroj neracionalen. V takem primeru bi se zelo izplačalo nudenje strojnih uslug s specialnimi stroji za delo v vinogradu ali pa si tako specialno mehanizacijo izposoditi, ne pa kupiti, saj se cenovno ne izplača (na primer: vršičkar, stroj za privezovanje mladik).

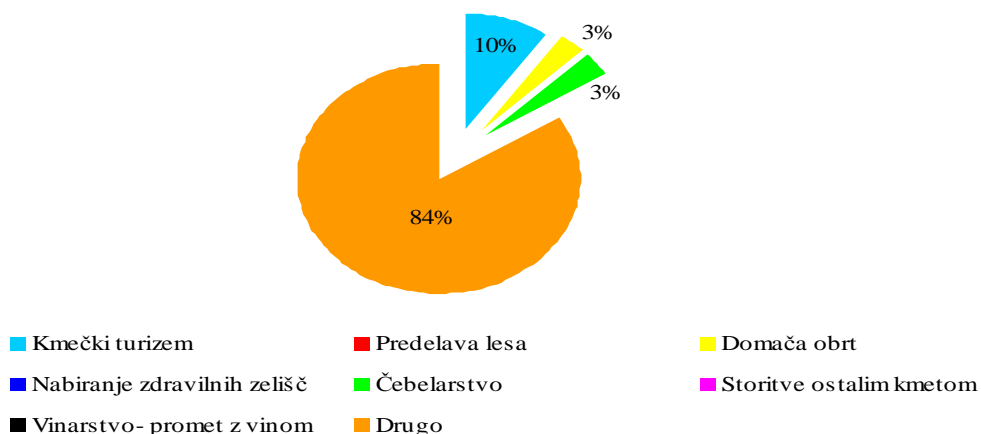

Slika 23: Delež (%) dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v podokolišu Šmarje-Virštanje leta 2009

Dober primer razvite dopolnilne dejavnosti na kmetiji je domačija Amon, kjer je gostišče opremljeno v rustikalnem slogu vinske kleti z zanimivo opremo iz bogate vinarske in vinogradniške dediščine iz okolice Virštanja. Njihova kuhinja ponuja tipično sezonsko hrano, ki je pripravljena po starih domačih receptih. Kuharsko ponudbo dobrot so zaokrožili z vrhunskimi vini iz svoje kleti, kjer je po predhodnem naročilu možna tudi degustacija le teh. Od leta 2002 je lastnik podjetja Amon d.o.o. razširil svojo turistično ponudbo z izgradnjo golf igrišč na 18 ha z 9 igralnimi luknjami in z apartmaji. Gostišče Amon nudi svečana praznovanja, na mednarodni ravni se pri njih odvijajo različna protokolarna srečanja.

4.2.14.2 Struktura glavnih dejavnosti pri ljubiteljskem vinogradništvu

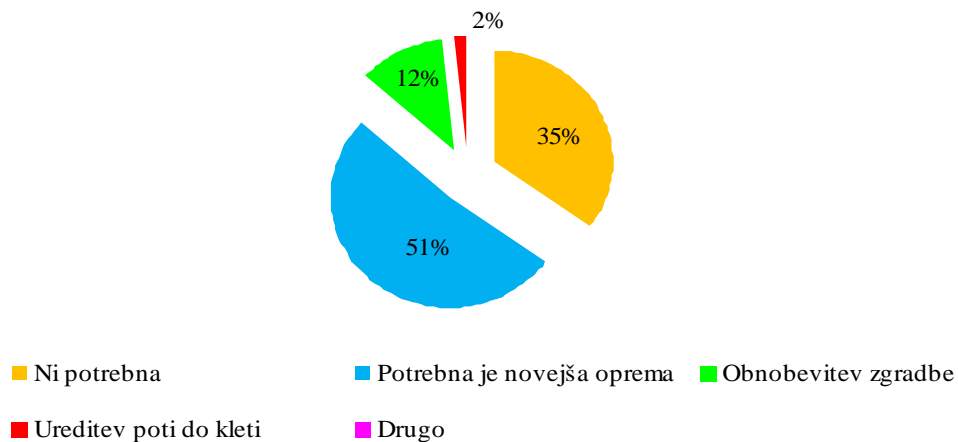
Ljubiteljsko vinogradništvo je dejavnost, kjer se anketiranci z veseljem podajo v svoj vinograd, saj takšno vinogradništvo ne predstavlja glavnega vira dohodka. V izbranem vzorcu prevladujejo anketirani (84 %), ki so na vprašanje, s čim se preživljajo, obkrožili odgovor drugo. Skoraj polovica anketiranih, 11 od 26, ki je obkrožila odgovor drugo, se ukvarja z živinorejo-prireja mleka, 8 jih hodi v službo, 5 anketirancev je že upokojenih, 2 se ukvarjata s poljedelstvom, po 1 se ukvarja s govedorejo, rejo perutnine, prašičerejo, žganjekuho in gostinstvom. Na drugo mesto z 10 % so se uvrstili anketirani, katerih glavna dejavnost je kmečki turizem. 3 % anketiranih sta glavni dejavnosti čebelarstvo in domača obrt (pekarna).

Slika 24: Delež (%) dodatnih dejavnosti, kot glavni vir dohodka ob ljubiteljskem vinogradništvu

4.2.15 Potreba po dograditvi in dopolnitvi opreme kleti

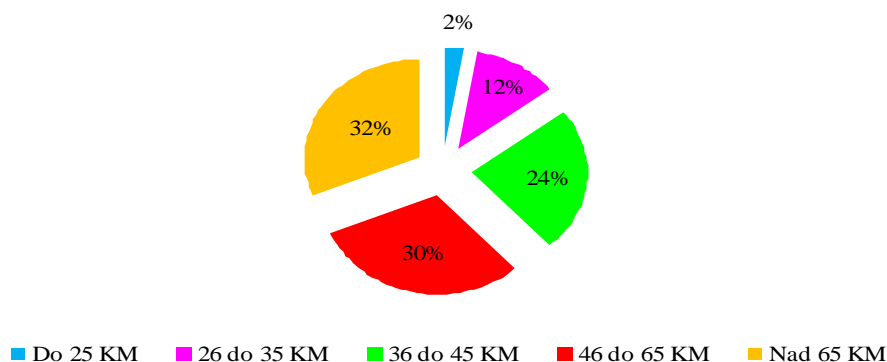
Dobra polovica anketiranih je mnenja, da je v njihovi kleti potrebna novejša oprema. Zavedajo se, da je treba v klet vlagati sredstva, saj dobro vino nastane na trti in v kleti. V kleti vinogradnik obdrži in razvije kakovost, za kar pa je potrebna sodobna oprema. Da dograditev in dopolnitev opreme kleti ni potrebna je mnenja 35 % anketiranih. 12 % vprašanih razmišlja o obnovitvi zgradbe, medtem ko mora 2 % vprašanih urediti pot do kleti. Zavedati se moramo, da sodobna oprema ne more sama obdržati in razviti kakovosti vina, ampak je za to potrebno znanje kletarja-vinogradnika. Saj takšna oprema v rokah neizobraženega človeka naredi prej škodo, kot pa korist (na primer: v vinarstvu koncentradorji vinifikatorji-encimi).

Slika 25: Delež odgovorov (%) glede na potrebe po dograditvi in dopolnitvi opreme kleti

4.2.16 Število traktorjev in njihova moč

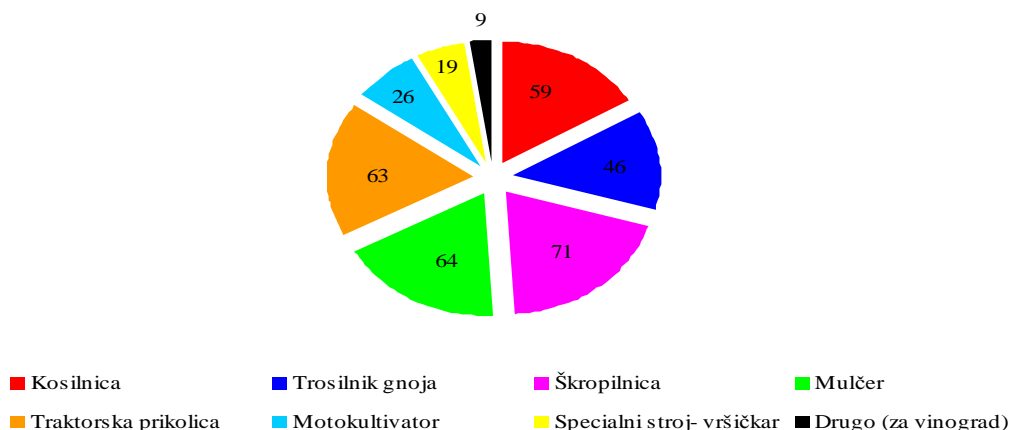
Iz slike 26 lahko razberemo, da imajo anketirani na kmetiji največ traktorjev nad 65 konjskih moči (KM) (32 %), saj lahko s takimi stroji opravljajo najrazličnejša dela, od oranja, spravljanja krme do vleke lesa iz gozda. Ne morejo pa opravljati del v vinogradu, saj ima tak traktor preveliko medosno razdaljo in ne gre med vrste vinograda. Tak traktor je dobra ampak slabo izkoriščena mehanizacija. Na drugem mestu so s 30 % anketirani, ki imajo doma traktorje, ki dosegajo od 46 do 65 KM. 24 % anketiranih na kmetiji opravlja dela s traktorji od 36 do 45 KM. Traktorjev, ki so v neki meri primerni za delo na kmetiji in istočasno v vinogradu, je med anketiranimi 12 %. Najmanj je traktorjev (2 %), ki so primerni bolj kot ne samo za vinogradništvo, saj imajo majhno medosno razdaljo in so za namen, ki ga opravljajo, dovolj zmogljivi. S traktorji do 25 KM se v vinogradu mulči, škropi, orje in tisti vinogradniki, ki imajo stroj za vršičkanje, tudi vršička.

Slika 26: Delež (%) kmetij glede na moč traktorjev (KM) na kmetiji

4.2.17 Opremljenost kmetije s stroji

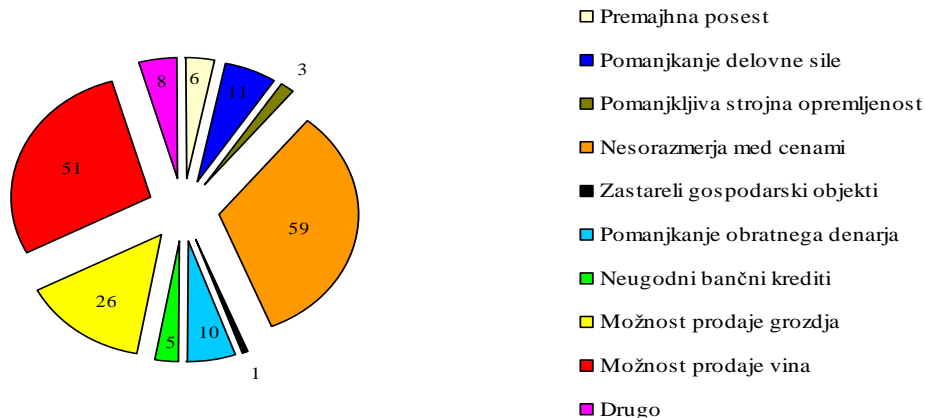
Kmetije so opremljene z različnimi stroji in priključki za delo na kmetiji, kar prikazujemo na sliki 27.

Slika 27: Delež (%) kmetijskih strojev, ki jih imajo v lasti anketiranci

Pomembna strojna dela v vinogradu so škropljenje, gnojenje, mulčenje, prevoz materiala, košnja. V anketi je bilo naštetih 71 škropilnic, torej ima ta stroj v lasti vsak od anketiranih, nekateri imajo na kmetiji celo dve škropilnici. Vzrok je namembnost škropljenja, saj nekateri ne škropijo z isto škropilnico na polju, v sadovnjaku ali v vinogradu. Drugo mesto po številu strojev v lasti zaseda traktorska prikolica, naštetih je bilo 64 strojev. Sledijo mulčerji, teh je med anketiranimi 63. Četrto mesto zaseda kosilnica (59), saj imajo kmetje poleg vinograda še površine, ki jih je potrebno kositi. Peto mesto po številu strojev v lasti zaseda trosilnik gnoja (46). Motokultivatorjev je bilo naštetih 26. To je stroj, ki je primeren za majhne vinograde in za delo na njivi. Število vršičkarjev med anketiranimi je 19. To je specialni stroj za odstranjevanje vršičkov vinske trte in ga imajo po podatkih iz ankete v lasti vinogradniki na čistih kmetijah. Med anketiranimi je najmanj strojev, ki spadajo v kategorijo, imenovano drugi specialni stroji za delo v vinogradu. Ti so stroj za privezovanje mladik, pletvenik, stroj za medvrstno obdelavo, stroj, imenovan krtača za obiranje stebela, in stroj za odstranjevanje listja. Specialne stroje imajo tisti, ki se z vinogradništvom preživljajo. Takšen stroj je drag in da pride do izraza, so potrebne velike površine.

4.2.18 Pomembne ovire za uspešno vinogradništvo

Slika 28: Delež (%) razlogov za oviranje razvoja vinogradništva

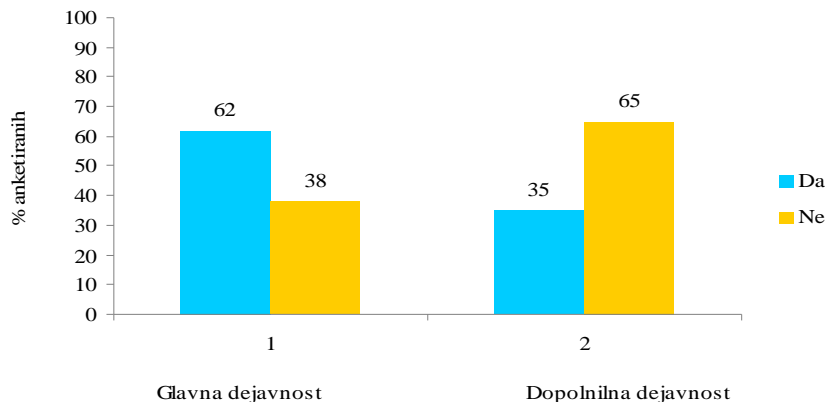
Pri teh odgovorih izstopajo trije razlogi. Skoraj vsi anketirani razen enega so kot glavni razlog izpostavili nesorazmerja med cenami kmetijskih pridelkov in cenami repromateriala. Anketiranci menijo, da cena pridelka, ki ga pridelajo, ne pokriva stroškov repromateriala, ki ga morajo kupiti. 51 anketiranih je mnenja, da je drugi poglobiten razlog, ki jih ovira pri uspešnem vinogradništvu, možnost prodaje vina. Vinogradniki ne želijo vina prodati pod ceno, ampak so na koncu v to prisiljeni, če ne želijo, da vino ostane v sodih in cisternah. Tretji, zadnji razlog, ki izstopa je možnost prodaje grozdja. Tako meni 26 anketiranih. Vprašani prodajo največ grozdja v Klet Imeno, saj klet lastnih vinogradov

nima. Pogodbe s kletjo o odkupu grozdja ima sklenjenih okoli 40 okoliških vinogradnikov za približno 200 ton grozdja. Če je potreba kleti po grozdju večja, preostalo količino grozdja odkupijo nepogodbeno. Pri tem razlogu se anketirani srečajo z istim problemom, kot pri prodaji vina. Zaradi konkurence na trgu in težav pri prodaji vina so vinogradniki prisiljeni grozdje prodati pod ceno.

Ostali razlogi anketirance ovirajo v manjši meri. Za 11 anketirancev je razlog pomanjkanje delovne sile in za 10 pomanjkanje obratnega kapitala. Anketirancev, ki so izpostavili razlog drugo (nenehne ujme, nezanimiva ekonomika in nestrokovnost strokovnjakov za vinogradništvo na tem območju), je 8. Le 6 anketirancev je mnenja, da jih ovira premajhna posest. Podatek kaže na to, da gre za mešane kmetije, pri katerih velikost vinograda ne pomeni neracionalnosti oziroma se tega ne zavedajo. 5 anketirancev motijo neugodni bančni krediti, ki bi jim omogočili lažje delo v vinogradništvu. Pomanjkljiva strojna opremljenost je ovira le za 3 anketirane. Eden od anketiranih meni, da ga pri uspešnem vinogradništvu ovira zastarel gospodarski objekt. Svetovalne službe bi morale z različnimi seminarji in predavanji. anketirane seznaniti o možnosti subvencioniranja nakupa opreme kleti.

4.2.19 Članstvo v IPG programu

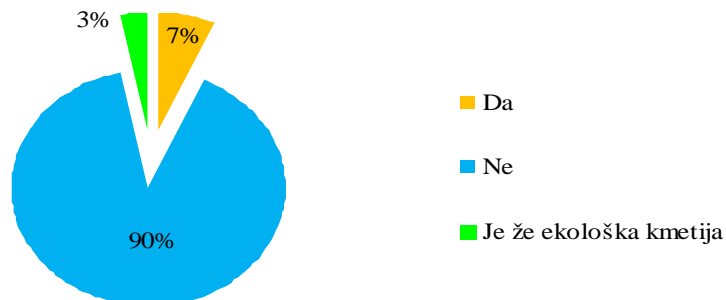
Pri članstvu v integrirano pridelavo grozdja (IPG) , kot prikazuje slika 29, so popolna nasprotja med anketiranimi, ki živijo na čistih in tistimi, ki živijo na mešanih kmetijah.

Slika 29: Delež (%) vinogradnikov vključenih v IPG leta 2009

Povprečno 62 % anketiranih s čistih kmetij je odgovorilo, da so vključeni v IPG, kar je enako povprečju v Sloveniji, in ostalih 38 %, pa ne. Nekateri so bili člani, ampak so izstopili zaradi birokracije. 35 % anketiranih z mešanih kmetij je odgovorilo, da so v IPG, in 65 %, da niso. Razloge vidijo v prevelikih zahtevah, v majhnosti posestva, da se ne izplača, da ni rentabilno. Eden je bil član, ampak je izstopil zaradi preostrogih zahtev in birokracije. »Birokracija« je lahko povezana tudi z izobrazbeno strukturo in pomanjkanjem strokovnega znanja.

4.2.20 Ekološko pridelovanje grozdja

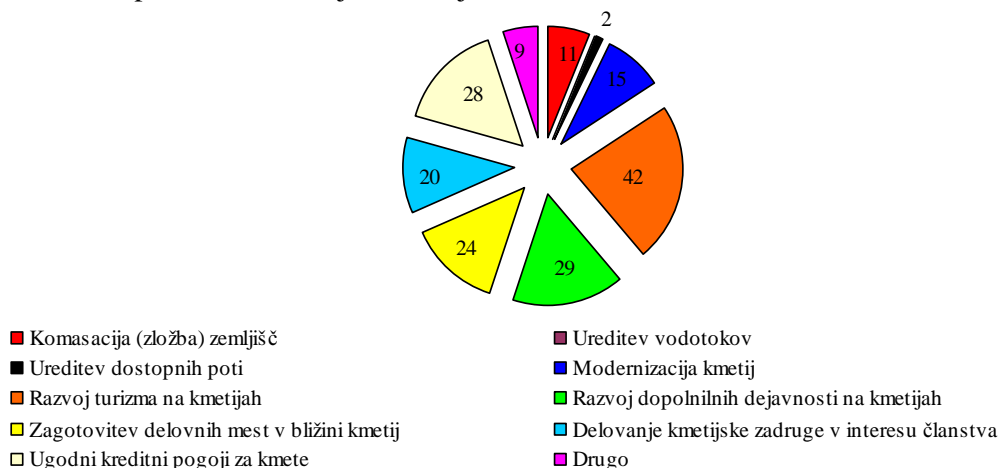

Slika 30: Delež (%) vinogradnikov, ki je in razmišlja o ekološki pridelavi grozdja

Večina anketirancev (90 %) je mnenja, da se v ekološko pridelovanje grozdja ne bi preusmerila. Razloge vidijo v ekonomičnosti in visokih zahtevah, katerih se vinogradnik s težavo drži. Če je pridelava grozdja ekološka, se ne sme škropiti s pripravki, ki niso navedeni v Pravilniku (Pravilnik o ekološki pridelavi ..., 2006). Posledično se vinogradnik s težavo izogne boleznim in manjši količini grozdja na trto. 7 % anketiranih bi se preusmerilo v ekološko pridelovanje grozdja. Gre za dovolj velik odstotek, če vemo, da tudi v deželah, kjer je taka pridelava bolj pogosta znana, delež ekoloških vinogradnikov ne preseže 3-5 %. Da se z ekološkim vinogradništvom že ukvarjajo je odgovorilo 3 % anketirancev.

4.2.21 Koraki k hitrejšemu razvoju vinogradništva in vinarstva

Na sliki 31 so prikazana mnenja o morebitnih ukrepih za hitrejši razvoj vinogradništva in vinarstva v podokolišu Šmarje-Virštanj.

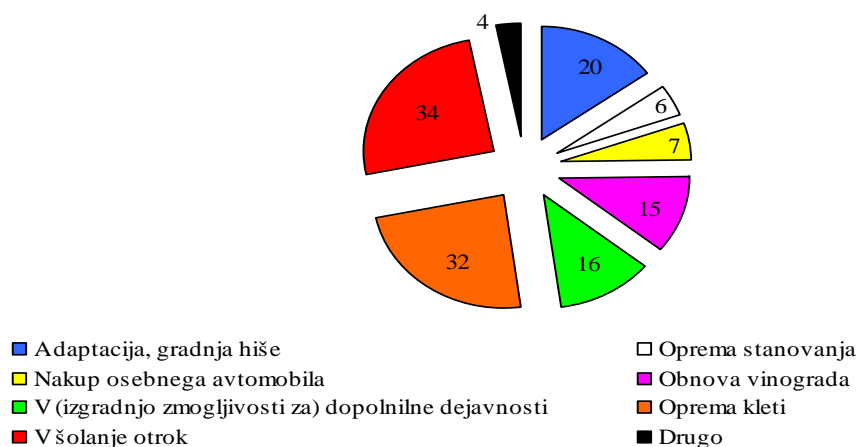

Slika 31: Delež (%) ukrepov za hitrejši razvoj vinogradništva in vinarstva

Največ anketiranih(42) meni, da je najpomembnejši korak, razvoj turizma na kmetijah. Na ta način bi najlažje prodali svoje pridelke (vino, razne naravne sokove, žganje, meso, sadje, ozimnico...), ki jih pridelajo na kmetiji. 29 anketiranih je izbralo razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, 28 anketiranih ukrep ugodnejši kreditni pogoji za kmete. Zagotovitev delovnih mest v bližini kmetij je korak, ki ga je izpostavilo 24 vprašanih. 20 jih je mnenja, da bi delovanje kmetijske zadruge v interesu članstva bolj pripomoglo k hitrejšemu razvoju. 15 se jih je odločilo za odgovor modernizacija kmetij, 11 za komasacija (zložba) zemljišč. Odgovor drugo je izbralo 9 vprašanih, ob tem so izpostavili kategorizacijo leg (posebej določiti lege: strme...), zagotovitev odkupa grozdja in vina po višji ceni, aktivno vključevanje mladih v podjetništvo, večjo organiziranost in povezanost vinogradnikov.

4.2.22 Področja vlaganja denarja v prihodnosti

V prihodnosti bo 34 vprašanih največ denarnih sredstev vlagalo v šolanje otrok. Zavedajo se, da je izobrazba pomembnejših dejavnikov za dostojno življenje. V opremo kleti namerava vlagati 32 anketiranih. Na tretjem mestu so anketirani (20), ki bodo denar vložili v adaptacijo, gradnjo hiše. V izgradnjo zmogljivosti za dopolnilne dejavnosti bo vlagalo 16 anketiranih, medtem, ko 15 v obnovo vinograda. 7 anketiranih bo vložilo denar v nakup osebnega avtomobila, 6 jih želi na novo opremiti stanovanje. Za odgovor drugo, ki zajema gradnjo gospodarskega objekta; nakup sodobne mehanizacije; nakup, izboljšanje kmetijskih zemljišč; ureditev dvorišča in redno vzdrževanje hidromelioracij, so se odločili ostali anketiranci.

Slika 32: Delež (%) področij, kamor bodo anketiranci v prihodnosti vlagali denar

5 SKLEPI

Sajenje vinske trte je od leta 2007 do 2009 naraščalo v podokolišu Šmarje-Virštanj. Povprečna letna obnova vinogradov med leti 1996 in 2007 je znašala 17 ha, kar je takratni okoliš uvrščalo na predzadnje mesto med osmimi okoliši v vinorodni deželi Podravje.

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko predstavljajo travniki in pašniki (66,5 %) največji delež vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, kar dokazuje, da se tu ukvarjajo predvsem z živinorejo. Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je delež vinogradov 4,31 % od vse kmetijske zemlje v uporabi (583 ha) in znaša več, kot je slovensko povprečje (3 %). Večina vinogradov je v podokolišu Šmarje-Virštanj.

Podatki odkupa grozdja pri Kmetijski zadrugi Šmarje pri Jelšah nam pokažejo, da gre količinsko za eno najmanjših klet v Sloveniji, ki glede sladkorne stopnje dosega vse zahtevane standarde za kakovostno predelavo. Lokalno vino Virštanjčan bi lahko bilo predlagano kot PTP (primer: Bizeljčan).

Klet Imeno z.o.o. je ena manjših in mlajših vinskih zadružnih klet v Sloveniji, ampak vinogradniki tega območja so odvisni od njenega delovanja. Kleti so bile včasih sedež ustanov, v katerih so imeli svoj prostor svetovalci.

Podjetje Amon d.o.o. je eno najuspešnejših podjetij tega območja. Uspešnost pa niso dosegli samo z vinogradništvom, ampak so se morali usmeriti tudi v druge dejavnosti (gostinska dejavnost s posebno ponudbo, trženje golf igrišča).

Vinogradniki iz podokoliša Šmarje-Virštanj so bili v večini primerov pripravljani na izvajanje ankete na njihovem domu, zavrnilo nas je le pet vinogradnikov.

Upoštevač rezultate ankete lahko trdimo, da v 93 % primerov na kmetiji gospodarijo starejši moški. Zelo malo je izobraženih gospodarjev oziroma tistih, ki imajo opravljeno kmetijsko šolo (poklicno, srednjo, visokošolsko ali univerzitetno). Večina gospodarjev dela samo na kmetiji ali so zaposleni in po službi delajo na kmetiji. Vsi razen šestih si bodo zagotovili naslednika, saj bodo s tem obdržali vinograd.

Vinogradi se v povprečju razprostirajo na površini 2,2 GERK-a. Samo eden od anketirancev ima neobdelan vinograd. 40 % anketiranih je odgovorilo, da imajo vse kmetijske površine obdelane. 22 % vprašanih ima primerne neobdelane površine za sajenje vinske trte. Glede zastopanosti sort po številu trt in vinogradnikov prevladujeta 'Laški rizling' in 'Modra frankinja'. Najmanj zastopane sorte so 'Rumeni plavec', 'Ranfol', 'Belina' in 'Muškat ottonel'.

Anketirani s čistih vinogradniških kmetij so v letih 2004-08 povečali površine, posajene z vinsko trto, za 8,6 ha. V istem obdobju so jih anketirani z mešanih kmetij povečali za samo

1,4 ha. Raziskava je pokazala, da v večini primerov anketiranim z mešanih kmetij vinogradništvo predstavlja do 25 % dohodka. V nasprotnem primeru slabi polovici anketiranim s čistih kmetij vinogradništvo predstavlja od 25 do 50 %.

Prestrukturiranje vinogradov je v zadnjem obdobju bolj aktualno, zaradi vsakoletnih hudih ujm z močnimi točami, ki zelo poškodujejo ali celo uničijo vinograd. Namembnosti vinograda večina anketiranih ne bo spreminjala.

Pri slabi polovici anketiranih je vinogradništvo glavna dejavnost. Ti vinogradniki se v največjem številu dopolnilno ukvarjajo z vinarstvom-promet z vinom (11 vinogradnikov) in z živinorejo-prireja mleka (5). Nihče od vprašanih se ne ukvarja s prodajo lesa, domačo obrtjo in s storitvam ostalim kmetom. Te dejavnosti so še velike rezerve, s katerimi bi lahko kmet bolje zaslužil. Vinogradniki z mešanih kmetij se v glavnem ukvarjajo z drugimi dejavnostmi, kot so: živinoreja (11 vinogradnikov), služba (8), pokoj (5).

Polovica anketiranih je mnenja, da je v kleti potrebna novejša oprema. Moč in velikost traktorja je pogojena z vrsto dela, ki ga kmet s traktorjem opravlja na kmetiji. Rezultat tega vprašanja je, da na anketiranega prideta 2 traktorja. Škropilnica, traktorska prikolica in mulčer so stroji, ki jih imajo v lasti vsi anketirani, nekateri od njih celo po dva.

Izstopajo trije razlogi, ki anketirane ovirajo pri uspešnem vinogradništvu. Na prvem mestu so nesorazmerja med cenami kmetijskih pridelkov in cenami repromateriala, sledi možnost prodaje vina in izpostavili so možnost prodaje grozdja. Anketirani s čistih kmetij so 62 % vključeni v program IPG. Prestroge zahteve, majhna posestva in birokracija ovirajo anketirane z mešanih kmetij pri vključitvi v IPG program. Vključenih je 35 % vprašanih.

Ljudje premalo vedo, kaj je ekološko vinogradništvo, saj jih je 90 % odgovorilo, da se nebi preusmerili v ekološko pridelavo grozdja. Naloga svetovalne službe bi morala biti, da z različnimi seminarji, predavanji in brošurami ljudem približa ekološko pridelavo.

Anketirani so mnenja, da bi z razvojem turizma, razvojem dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in z ugodnimi krediti za kmete najbolj vplivali na hitrejši razvoj vinogradništva in vinarstva. V prihodnosti bodo anketirani vlagali denar v šolanje otrok, v opremo kleti in v adaptacijo, gradnjo hiše.

Kmetom je zelo slabo dostopna literatura s področja vinogradništva in kmetijstva. Na tem področju bi morale KSS narediti dvoje: omogočiti lažji dostop do strokovnih znanj oziroma jih z različnimi seminarji, predavanji spodbuditi k dodatnemu izobraževanju. Če bi še enkrat izvajali anketo, s katero bi želeli do željnih podatkov, bi postavili naslednje vprašanje. Ali se ob delu na kmetiji oziroma službi dodatno izobražujete?

6 POVZETEK

Šmarsko-virštanjski vinorodni podokoliš se razprostira na 1508 ha velikem območju. Je eden od šestih podokolišev okoliša Štajerska Slovenija in spada v vinorodno deželo Podravje. Gre za znamenito vinorodno območje, kateremu značilnost zemeljskega obličja dajejo vodilne kamnine, kot so laporji, lapornati peščenjaki, kremenov peščenjak z apnenčastim vezivom in kremenovi peski. Na tem območju so ugodne vremenske razmere, ki so potrebne za rast in razvoj žlahtne vinske trte. Ugodna je tudi nadmorska višina, saj se največ vinogradov nahaja med 250 in 350 m nad morjem. Je območje, kjer prevladuje pridelava belih vin. Na prvem mestu med sortami sta sorti 'Laški rizling' in 'Sauvignon'. Od rdečih sort sta najpogostejši sorti 'Modra frankinja' in 'Žametovka'. Območje je najbolj znano po zvrsti vina rdeči in beli virštanjčan. Najboljše vinogradniške lege so v okolici krajev Dramlje, Sladka Gora, Tinsko in Virštanj. Namen diplomske naloge je bil analizirati razvoj možnosti vinogradništva v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu.

Anketa je bila izvedena leta 2009 v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu po metodi osebnega vprašalnika. Anketirali smo naključno izbrane vinogradnike ciljnega območja (Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec, Podčetrtek, Virštanj, Kozje, Bistrica ob Sotli). Pogoj je bil vpis v RPGV ter njihova pripravljenost sodelovanja v anketi. Anketirane vinogradnike smo razdelili v dve skupini, in sicer na vinogradnike, pri katerih je vinogradništvo glavna dejavnost (čiste kmetije), in na tiste, ki se z vinogradništvom dopolnilno ukvarjajo (mešane kmetije). Naslednji cilj je bil izvedeti, kakšen pogled imajo na kmetovanje in vinogradništvo. Kako vidijo prihodnost lastnega vinograda, kako in kam se mislijo usmerjati. Predstaviti smo želeli eno najmanjših zadružnih klet v Sloveniji, klet Imeno, ter eno najbolj dejavnih in raznolikih (izvajanje dopolnilnih dejavnosti) domačij na tem območju, domačijo Amon.

Anketni vprašalnik je bil sestavljen z vprašanji, o družinskih članih, površinah zemljišč in njihovi rabi, prestrukturiranju vinograda, pridelavi in odkupu grozdja v letu 2009, o deležu vinogradništva od dohodka kmetije, mestu vinogradništva na kmetiji, pomembnih ovirah za uspešno vinogradništvo, o ekološkem pridelovanju grozdja, korakih k hitrejšemu razvoju vinogradništva in vinarstva in o področju vlaganja denarja v prihodnosti.

Rezultat je pokazal, da je bil odkup grozdja manjši samo v letih 2004, 2005 in 2006 zaradi slabih vremenskih razmer, ki so bile na območju Šmarsko-virštanjskega vinorodnega podokoliša. V letu 2004 je bila na tem območju huda toča, posledično zaradi tega manjši in kakovostno slabši pridelek in s tem povezan tudi odkup grozdja. Kleti Imeno z.o.o. od sodobne opreme manjka ta hladilni sistem in novejša tehnologija pri predelavi grozdja (mlin, vakuumska stiskalnica za grozdje), da bi lahko prodajali boljša vina. Lokalno vino virštanjčan bi moralo biti predlagano kot PTP (primer: bizeljčan).

Rezultati so potrdili, da v 93 % primerov na kmetiji gospodarijo starejši moški, saj njihova povprečna starost znaša 53 let. Med anketiranimi je največ gospodarjev, ki imajo najnižjo

možno stopnjo izobrazbe, osnovno šolo. Rezultat je pokazal, da bo 90 % anketiranih obdržalo vinograd, saj so si oziroma si bodo zagotovili naslednika. Večina anketiranih, razen enega, nima neobdelanega vinograda na kmetiji. Laški rizling in Modra frankinja sta najbolj zastopani sorti med anketiranimi vinogradniki. Več kot polovica anketiranih se je oziroma se bo odločila, da prestrukturira vinograd. 80 % vprašanih se je odločilo, da namembnosti vinograda ne bodo spreminjali. Največ anketiranih (40 %) je odgovorilo, da imajo na kmetiji vse kmetijske površine obdelane, torej neobdelanih kmetijskih površin ni. Dobra polovica anketiranih je mnenja, da je v njihovi kleti potrebna novejša oprema. Zavedajo se, da je treba v klet vlagati sredstva, saj dobro vino ne nastane na trti, ampak v kleti. Anketirani imajo v lasti največ traktorjev nad 65 KM, saj lahko s takimi stroji opravljajo najrazličnejša dela, od oranja, spravljanja krme do vleke lesa iz gozda. Najštevilčnejši kmetijski stroj na kmetiji je škropilnica. Rezultat je pokazal 71 škropilnic, torej ima ta stroj v lasti vsak od anketiranih, nekateri imajo na kmetiji celo dve škropilnici. Vzrok je namembnost škropljenja, saj nekateri ne škropijo z isto škropilnico na polju, v sadovnjaku ali v vinogradu. Najpomembnejša ovira za uspešno vinogradništvo, ki je ni izpostavil samo eden od anketiranih, je nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in cenami repromateriala. Večina anketirancev je mnenja, da se v ekološko pridelovanje grozdja ne bi preusmerila. 42 anketiranim je najpomembnejši korak k hitrejšemu razvoju vinogradništva in vinarstva razvoj turizma na kmetijah. V prihodnosti bo dobra polovica vprašanih največ denarnih sredstev vlagala v šolanje otrok. Zavedajo se, da je izobrazba eden pomembnejših dejavnikov za dostojno življenje.

Ugotovili smo, da so med anketiranimi s čistih in mešanih kmetij velike razlike. Zavedati se moramo, da je anketiranim s čistih kmetij vinogradništvo glavni vir zaslužka. Razlike so bile v lastništvu površin z vinogradi (ha), količini pridelka (kg) in odkupa (kg), v povečanju površin (ha). Razlike so vidne tudi v deležu vinogradništva od dohodka kmetije. 81 % anketiranih z mešanih vinogradniških kmetij vinogradništvo predstavlja do 25 % dohodka in 19 % anketiranim od 25 do 50 % glede na dohodek kmetije. Medtem ko 28 % anketiranih s čistih vinogradniških kmetij vinogradništvo predstavlja do 25 % dohodka in 72 % anketiranim od 25 do 100 %. Tudi pri članstvu v IPG programu so popolna nasprotja med anketiranimi, ki živijo na čistih in mešanih vinogradniških kmetijah. 62 % anketiranih s čistih vinogradniških kmetij je odgovorilo, da so, in 38 %, da niso vključeni v IPG. Nekateri so bili, ampak so izstopili zaradi birokracije. 35 % anketiranih z mešanih vinogradniških kmetij je odgovorilo, da so v IPG, in 65 %, da niso. Razlogi so v prevelikih zahtevah, majhnosti posestva, nerentabilnosti.

Glede na rezultate študije v okviru diplomske naloge ugotavljamo, da ima vinogradništvo v Šmarsko-virštanjskem vinorodnem podokolišu kljub krizi prihodnost. Zaradi vsakoletnih hudih ujm z močnimi točami, ki trto zelo poškodujejo, je prestrukturiranje še bolj aktualno. Vinogradniki ne bodo dopustili, da je na njihovi kmetiji neobdelan vinograd. Rezultat je pokazal, da ima samo eden od 60 vinogradnikov neobdelan vinograd.

7 VIRI

Amon. Olimje pri Podčetrtku.

http://www.agolf.si/?page_id=6&album=1&gallery=2 (21. avg. 2009)

Erjavec K., Erjavec E., Juvanovič L. 2009. New wine in old bottles: critical discourse analysis of the current common EU agricultural policy reform agenda, *Sociologia ruralis*, 49, 1:41-55

Idejni projekt Vinske turistične ceste Slovenije. Skupne osnove. Zvezek 1. 1993. Maribor, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: str. 170

Imeno. Kapljica Sonca.

<http://www.kz-smarje.si/klet-imeno> (20. avg. 2009)

Imeno. Vinska klet.

<http://www.kz-smarje.si/klet-imeno> (20. avg. 2009)

Marinko V. 2007. Analiza trendov v živilskopredelovalni industriji po vstopu Slovenije v Evropsko Unijo. Diplomaska naloga. Ljubljana, Ekonomska fakulteta: 44 str.

»Odkup grozdja v letih 2001 – 2008«. 2009. Šmarje pri Jelšah, Kmetijska zadruga (izpis iz baze podatkov)

»Obnova vinogradov«. 2009. Maribor, Kmetijsko gozdarski zavod (izpis iz baze podatkov)

»Podatki o sortah, sajenju in nagibu«. 2009. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano-Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (izpis iz baze podatkov)

Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živili. Ur.l. RS, št. 128/06

Pravilnik o razdelitvi vinogradniškega območja v Republiki Sloveniji, absolutnih vinogradniških legah in o dovoljenih ter priporočenih sortah vinske trte. Ur. l. RS, št. 69/03

Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina. Ur. l. RS, št. 16/07

Pravilnik o seznamu geografskih označb za vina in trsnem izboru. Ur. l. RS, št. 49/07

Pruk J. 1994. Vodnik po slovenskih vinorodnih okoliših. Ljubljana, Založba Grad: 229 str.

Rajonizacija vinogradništva v Republiki Sloveniji – Elaborat o rajonizaciji vinogradniškega območja Republike Slovenije, o sortah vinske trte, ki se smejo saditi in o območjih za proizvodnjo kakovostnih vin. 1998. Ljubljana, Komisija za rajonizacijo vinogradništva: 96 str.

- Rusjan D. 2007. Vpliv interakcije nadmorske višine in nagiba terena na rast in rodnost vinske trte *Vitis vinifera* L. cv. 'Merlot' v vinorodnem okolišu Goriška Brda. Zbornik Biotehniške fakultete UL, Kmetijstvo, 79, 1: 261-270
- Shema kmetijskih okoljskih ukrepov 2007-2010, 2007. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano-Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja http://www.arsktrp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijsko_okoljski_ukrepi_skop/ (16. apr. 2010)
- Smernice in priporočila za izvajanje pristopa LEADER v RS v programskem obdobju 2007-2013, 2008. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: 121 str.
- Stanislav A. 2009. »O podjetju Amon«. Olimje pri Podčetrtku (osebni vir, 21. avg. 2009)
- Šket D. 2009. »O kleti Imeno« Imeno, klet Imeno (osebni vir, 15. jul. 2009)
- Šmarsko-Virštanjska vinsko turistična cesta. (<http://www.smarje-pri-jelsah.si/vtc>)(23. avg. 2009)
- Štabuc R., Hauptman S., Škvarč A., Brdnik M., Maljevič J., Novak E., Vršič S. 2007. Slovenske trte in vina v Evropski uniji. V: 3. Slovenski vinogradniško-vinarski kongres. Maribor, 15. Do 16.11.2007. Maribor, Grafiti studio: 1-17
- Uredba o uravnavanju obsega vinogradniških površin. Ur. l. RS, št. 103/03,
- Uredba o uravnavanju obsega vinogradniških površin, Ur. l. RS, št. 23/07

ZAHVALA

Za strokovno pomoč, potrebne napotke ter nasvete pri nastajanju te naloge se iskreno zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Zori KOROŠEC-KORUZA in somentorju izr. prof. dr. Andreju UDOVČU.

Iskreno se zahvaljujem staršema, ki sta mi omogočila študij in mi stala ob strani, ter dekletu Mirjam, ki me je v času študija spodbujala.

Hvala gospodu Stanislavu Amonu, lastniku podjetja Amon, vodji Kleti Imeno Darku Šketu, terenski kmetijski svetovalki Mileni Kranjc in vsem anketirancem za sodelovanje.

Zahvala gre tudi vsem prijateljem, sorodnikom in znancem, ki so na kakršen koli način pomagali pri izdelavi diplomskega dela.

PRILOGA A

Anketni vprašalnik

Osebni podatki, ki jih boste napisali na tej strani, bodo strogo varovani in ne bodo javno vidni. Podatke bom statistično obdelal in od takrat naprej boste samo del statistike. List z Vašim imenom in priimkom ter šifro ankete bo na vpogled meni in moji mentorici prof. Zori Korošec-Koruza ter članom komisije, da po potrebi preverijo pristnost ankete in bo spravljen v pisarni mentorice.

Anketa za kmetije

Datum anketiranja: _____

Anketiral:

SPLOŠNI PODATKI:

1. PRIIMEK IN IME GOSPODARJA _____
ŠTEVILKA MID KMETIJE _____
NASELJE _____ ŠTEVILKA _____

ŠIFRA ANKETE _____

2. PODATKI O DRUŽINSKIH ČLANIH

Glej legendo pod tabelo!

A	B	C	D	E
Spol (m/ž)	Starost (let)	Položaj v družini	Izobrazba	Kje dela

Legenda:

C- položaj v družini:

- 1- gospodar (ica)
- 2- zakonec gospodarja
- 3- naslednik (ica)
- 4- zakonec naslednika (ice)
- 5- vzdrževan član družine
- 6- član družine s samostojnimi dohodki (služba, obrt, pokojnina)

D- izobrazba:

- 1- osnovna šola
- 2- poklicna kmetijska šola
- 3- druga poklicna šola
- 4- srednja kmetijska šola
- 5- druga srednja šola
- 6- višja, visokošolska ali univerzitetna kmet. šola
- 7- druga višja, visokošolska ali univerzitetna šola
- 8- nesposoben za delo (stari, invalidi, otroci)
- 9- išče zaposlitev

E- kje dela:

- 1- samo na kmetiji
- 2- na kmetiji in v gospodinj.
- 3- samo v gospodinjstvu
- 4- zaposlen in dela na kmetiji.
- 5- upokojen in dela na kmetiji.
- 6- samo zaposlen
- 7- na šolanju
- 8- upokojen

6. ALI KMETIJA IMA NASLEDNIKA?

- 0- gospodar je mlajši od 45 let, zato vprašanje ni aktualno
- 1- naslednika imajo in dela stalno na kmetiji
- 2- naslednika imajo, je redno zaposlen in popoldne dela na kmetiji
- 3- naslednika ima zagotovljenega, a še ne živi na kmetiji (bo sorodnik ali domači, ki je že odseljen)
- 4- naslednika ima, je mlajši (šoloobvezen, vajenec, dijak) in se verjetno ne bo redno zaposlil, delal bo le na kmetiji
- 5- naslednika ima, je mlajši (šoloobvezen, vajenec, dijak), ki se bo po končanem šolanju verjetno zaposlil in popoldne delal na kmetiji
- 6- naslednik je mlajši in še ne ve, kako se bo odločil
- 7- dediča imajo, ne živi na kmetiji in ne vedo, kako se bo odločil
- 8- naslednika za kmetijo nimajo, imajo pa dediča, ki bo obdržal dom, kmetije pa ne bo obdeloval
- 9- nimajo nikogar
- 10- naslednik še ni določen

7. ALI NAMERAVATE OBDRŽATI VINOGRAD?

- 0- si je oz. si bo poskušal zagotoviti naslednika
- 1- vinograd bo prodal
- 2- prodal bo hišo brez vinograda
- 3- vinograd bi oddal v zameno za pokojnino
- 4- vinograd bi oddal v zameno za prežitek in oskrbo
- 5- še ne ve, kaj bo storil

8. POVRŠINA ZEMLJIŠČ IN NJIHOVA RABA

(v ha zaokroženo na eno decimalko)

Zemljiške kategorije	V lasti	
Njive, travniki in pašniki	A1	
Vinogradi	A2	
Skupaj kmetijska površina	A3	
Gozd	A4	
Skupaj vsa površina	A5	

9. S KATERIMI SORTAMI IN V KAKŠNEM OBSEGU IMATE ZASTOPAN VINOGRAD?
(Obkrožite številko pred sorto in na črto napišite v kakšnem obsegu.)

A) Sorte:

B) Obseg (št. trt):

0- Laški rizling _____

1- Sauvignon _____

2- Beli pinot _____

3- Chardonnay _____

4- Modra frankinja _____

5- Modri pinot _____

6- Žametna črnina _____

7- Drugo: _____

10. STE ALI BOSTE PRESTRUKTURIRALI VINOGRAD ?

0- da

1- ne

2- ne vem

11. STE ALI BOSTE KRČILI VINOGRAD V DRUGA ZEMLJIŠČA (SADOVNJAK, TRAVNIK...)?

0- da

1- ne

2- ne vem

12. VZROKI ZA IN PROTI PRESTRUKTURIRANJU?

13. V KOLIKO GERKIH SO VINOGRADI?

Št. GERK-ov _____

14. PRIDELAVA NA KMETIJI V LETU 2009?

(površina v ha na eno decimalno, pridelek v t na eno decimalno)

	Površina		Pridelek		Površina pred 5 leti	
Grozdje	A1		B1		C1	
Odkup grozdja	A2		B2		C2	

15. ALI SO NEOBDELANE KMETIJSKE POVRŠINE PRIMERNE ZA VINOGRADNIŠTVO?

0- da

1- ne

2- ne vem

3- jih nimajo

16. KAKŠEN DEL DOHODKA PREDSTAVLJA VINOGRADNIŠTVO?

0- do 25 % dohodka

1- od 25 % do 50% dohodka

2- od 50 % do 75% dohodka

3- od 75 % do 100% dohodka

17. ALI JE NA VAŠI KMETIJI VINOGRADNIŠTVO GLAVNA DEJAVNOST?

- 0- da
- 1- ne

18. ČE STE ODGOVORILI NA PREJŠNJE VPRAŠANJE Z DA (NE), MI NAPIŠITE, S ČIM SE DOPOLNILNO (GLAVNO) UKVARJATE?

- 0- kmečki turizem
- 1- predelava lesa
- 2- domača obrt
- 3- nabiranje zdravilnih zelišč
- 4- čebelarstvo
- 5- storitve ostalim kmetom
- 6- vinarstvo-promet z vinom
- 7- drugo _____

19. ALI JE POTREBNA DOGRADITEV IN DOPOLNITEV OPREME KLETI?

- 0- ni potrebna
- 1- potrebna je novejša oprema
- 2- obnovitev zgradbe
- 3- ureditev poti do kleti
- 4- drugo: _____

20. KOLIKO TRAKTORJEV IN KAKŠNE MOČI IMATE?

- 0- do 25 KM _____
- 1- od 26 do 35 KM _____
- 2- od 36 do 45 KM _____
- 3- od 46 do 65 KM _____
- 4- nad 65 KM _____

21. NAŠTEJTE KMETIJSKE STROJE, KI JIH IMATE V LASTI ALI SOLASTNIŠTVU?

Stroji	V lasti
Kosilnica	
Trosilnik gnoja	
Škropilnica	
Mulčer	
Traktorska prikolica	
Motokultivator	
Specialni stroj-vršičkar	
Drugo (za vinograd.):	

Skupaj število strojev _____

22. KATERI SO GLAVNI RAZLOGI, KI VAS OVIRAJO PRI USPEŠNEM VINOGRADNIŠTVU?
(Upoštevajte tri razloge, ki se Vam zdijo najpomembnejši.)

1 = da, 2=ne

- a- premajhna posest _____
- b- pomanjkanje delovne sile _____
- c- pomanjkljiva strojna opremljenost _____
- d- zastareli gospodarski objekti _____

- e- nesorazmerja med cenami kmetijskih pridelkov in cenami repromaterijala _____
- f- pomanjkanje obratnega denarja _____
- g- neugodni bančni krediti _____
- h- možnost prodaje grozdja _____
- i- možnost prodaje vina _____
- j- drugo: _____

23. ALI STE V IPG (integrirana pridelava grozdja) PROGRAMU?

- 0- da
 - 1- ne
- zakaj ne: _____

24. ALI BI SE PREUSMERILI V EKOLOŠKO PRIDELOVANJE GROZDJA?

- 0- da
- 1- ne
- 2- je že ekološka kmetija

25. KAJ BI BILO PO VAŠEM MNENJU NUJNO NAREDITI ZA HITREJŠI RAZVOJ VINOGRADNIŠTVA IN VINARSTVA NA VAŠEM OBMOČJU? (možnih je več odgovorov)

- a) komasacija (zložba) zemljišč _____
- b) ureditev vodotokov _____
- c) ureditev dostopnih poti _____
- d) modernizacija kmetij _____ 0= ne
- e) razvoj turizma na kmetijah _____ 1= da
- f) razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah _____
- g) zagotovitev delovnih mest v bližini kmetij _____
- h) delovanje kmetijske zadruge v interesu članstva _____
- i) ugodni kreditni pogoji za kmete _____
- j) drugo: _____

26. V KATERA OD NAŠTETIH PODROČIJ NAMERAVATE VLAGATI DENAR V NASLEDNJIH LETIH? (možnih je več odgovorov)

- a) adaptacija, gradnja hiše _____
- b) oprema stanovanja _____
- c) nakup osebnega avtomobila _____ 0= ne
- d) obnova vinograda _____ 1= da
- e) (izgradnja zmogljivosti za) dopolnilne dejavnosti _____
- f) oprema kleti _____
- g) šolanje otrok _____
- h) drugo: _____

HVALA ZA SODELOVANJE!

PRILOGA B

Rezultati ankete, ki so prikazani v tabelah

Razporeditev gospodarjev kmetij po spolu, starosti in prikaz števila družinskih članov na kmetijah

Spol	Št. gospodarjev	Odstotek	Povprečna starost gospodarja (let)	Št. družinskih članov	Odstotek
M	56	93	53	131	52
Ž	4	7	45	118	48
Skupaj	60	100	49	249	100

Razporeditev gospodarjev kmetij glede na stopnjo izobrazbe

Izobrazba	Število	Odstotek
Osnovna šola	21	35
Poklicna kmetijska šola	2	3
Druga poklicna šola	7	12
Srednja kmetijska šola	8	13
Druga srednja šola	14	23
Višja, visokošolska ali univerzitetna kmet. šola	1	2
Druga višja, visokošolska ali univerzitetna šola	7	12
Nesposoben za delo (stari, invalidi, otroci)	0	0
Išče zaposlitev	0	0
Skupaj	60	100

Razporeditev gospodarjev kmetij glede na delovno mesto zaposlitve

Mesto zaposlitve	Število	Odstotek
Samo na kmetiji	26	44
Na kmetiji in v gosp.	2	3
Samo v gospodinjstvu	0	0
Zaposlen in dela na kmetiji	17	28
Upokojen in dela na kmetiji	1	2
Samozaposlen	6	10
Na šolanju	0	0
Upokojen	8	13
Skupaj	60	100

Ali ima kmetija naslednika

Nasledstvo na kmetiji	Število	Odstotek
0- Gospodar je mlajši od 45 let, zato vprašanje ni aktualno	21	36
1- Imajo in dela stalno na kmetiji	7	12
2- Imajo, je redno zaposlen in popoldne dela na kmetiji	11	18
3- Imajo, a še ne živi na kmetiji (bo sorodnik ali domač, ki je že odseljen)	3	5
4- Ima, je mlajši (šoloobvezen, vajenec, dijak) in se verjetno ne bo redno zaposlil, delal bo le na kmetiji	4	7
5- Ima, je mlajši (šoloobvezen, vajenec, dijak), ki se bo po končanem šolanju verjetno zaposlil in popoldne delal na kmetiji	5	8
6- Je mlajši in še ne ve, kako se bo odločil	2	3
7- Dediča imajo, ne živi na kmetiji in ne vedo kako se bo odločil	2	3
8- Nimajo, imajo pa dediča, ki bo obdržal dom, kmetije pa ne bo obdeloval	2	3
9- Nimajo nikogar	2	3
10- Naslednik še ni določen	1	2
Skupaj	60	100

Ali nameravate obdržati vinograd

Ali nameravate obdržati vinograd	Število	Odstotek
Poskušal si bo zagotoviti naslednika	54	90
Vinograd bo prodal	0	0
Prodal bo hišo brez vinograda	0	0
Vinograd bi oddal v zameno za pokojnino	0	0
Vinograd bi oddal v zameno za prežitek in oskrbo	0	0
Še ne ve kaj bo storil	6	10
Skupaj	60	100

Ali imate na kmetiji neobdelan vinograd

Neobdelan vinograd na kmetiji	Število	Odstotki
Da	1	2
Ne	59	98
Skupaj	60	100

V koliko GERK-ih so vaši vinogradi

GERK-i po dejavnosti	Število	Odstotek
Glavna dejavnost	77	54
Dopolnilna dejavnost	66	46
Skupaj	143	100

Zastopanost sort med anketiranci
 10 najbolj zastopanih sort med vinogradniki

Mesto	Sorte	Število trt	Število vinogradnikov z sorto
1	Laški rizling	93010	55
2	Modra frankinja	59590	49
3	Sauvignon	38310	42
4	Chardonnay	36150	31
5	Zametna črnina	33650	34
6	Renski rizling	29000	24
7	Rumeni muškat	23950	20
8	Mešano belo	13650	9
9	Beli pinot	12347	19
10	Modri pinot	11900	10

Zastopanost preostalih sort med vinogradniki

Mesto	Sorte	Število trt	Število vinogradnikov z sorto
11	Sivi pinot	9890	9
12	Traminec	9100	6
13	Šipon	5600	8
14	Kerner	4390	5
15	Zeleni silvanec	4300	6
16	Zweigelt	3200	5
17	Rumeni plavec	3100	5
18	Ranfol	2700	5
19	Belina	800	4
20	Muškat ottonel	750	4

Ste ali boste prestrukturirali vinograd v vinograd

Prestrukturiranje vinograda v vinograd	Število	Odstotki
Da	32	53
Ne	24	40
Ne vem	4	7
Skupaj	60	100

Prestrukturiranje vinograda v druga zemljišča (npr. sadovnjak, travnik...)

Prestrukturiranje v druga zemljišča	Število	Odstotki
Da	11	18
Ne	48	80
Ne vem	1	2
Skupaj	60	100

Pridelava in odkup grozdja v lanskem letu

Vinogradništvo kot dejavnost	Površina danes (ha)	Površina pred 5 leti (ha)	Pridelek v lanskem letu (t)	Odkup v lanskem letu (t)
Glavna dejavnost	64,2	55,6	466,1	275
Dopolnilna dejavnost	35,8	34,4	226,9	4,5
Skupaj	100	90	693	279,5

Ali so neobdelane kmetijske površine primerne za vinogradništvo

Primernost neobdelanih površin	Število	Odstotek
Da	13	22
Ne	23	38
Ne vem	0	0
Jih nimajo	24	40
Skupaj	60	100

Kolikšen del dohodka predstavlja vinogradništvo

Dohodek	Dopolnilna dejavnost		Glavna dejavnost	
	Število	Odstotki	Število	Odstotki
Do 25% dohodka	25	81	8	28
Od 25 do 50%	6	19	14	48
Od 50 do 75%	0	0	6	21
Od 75 do 100%	0	0	1	3
Skupaj	31	100	29	100

Ali je na vaši kmetiji vinogradništvo glavna dejavnost

Glavna dejavnost	Število	Odstotki
Da	29	48
Ne	31	52
Skupaj	60	100

Če je na kmetiji vinogradništvo glavna dejavnost, je anketirančeva dopolnilna dejavnost

Dopolnilna dejavnost	Število	Odstotki
Kmečki turizem	6	21
Predelava lesa	0	0
Domača obrt	0	0
Nabiranje zdravilnih zelišč	0	0
Čebelarstvo	2	7
Storitve ostalim kmetom	0	0
Vinarstvo-promet z vinom	11	38
Drugo	10	34
Skupaj	29	100

Če je na kmetiji vinogradništvo dopolnilna dejavnost, je anketirančeva glavna dejavnost

Glavna dejavnost	Število	Odstotek
Kmečki turizem	3	10
Predelava lesa	0	0
Domača obrt	1	3
Nabiranje zdravilnih zelišč	0	0
Čebelarstvo	1	3
Storitve ostalim kmetom	0	0
Vinarstvo- promet z vinom	0	0
Drugo	26	84
Skupaj	31	100

Ali je potrebna dograditev in dopolnitev opreme kleti

Dograditev/dopolnitev opreme kleti	Število	Odstotek
Ni potrebna	21	35
Potrebna je novejša oprema	31	51
Obnovitev zgradbe	7	12
Ureditev poti do kleti	1	2
Drugo	0	0
Skupaj	60	100

Koliko traktorjev in kakšne moči imate

Količina/moč traktorjev	Število	Odstotki
Do 25 KM	3	3
Od 26 do 35 KM	15	12
Od 36 do 45 KM	30	24
Od 46 do 65 KM	38	30
Nad 65 KM	39	31
Skupaj	125	100

Naštejte kmetijske stroje, ki jih imate v lasti

Stroji	Število	Odstotek
Kosilnica	59	17
Trosilnik gnoja	46	13
Škropilnica	71	20
Mulčer	64	18
Traktorska prikolica	63	18
Motokultivator	26	7
Specialni stroj-vršičkar	19	5
Drugo (za vinograd)	9	2
Skupaj	357	100

Kateri so glavni razlogi, ki vas ovirajo pri uspešnem vinogradništvu (upoštevajte tri razloge)

Razlogi	Število	Odstotki
Premajhna posest	6	3
Pomanjkanje delovne sile	11	6
Pomanjkljiva strojna opremljenost	3	2
Zastareli gospodarski objekti	1	1
Nesorazmerja med cenami	59	33
Pomanjkanje obratnega denarja	10	6
Neugodni bančni krediti	5	3
Možnost prodaje grozdja	26	14
Možnost prodaje vina	51	28
Drugo	8	4
Skupaj	180	100

Ali ste v IPG programu

Dejavnost	Glavna dejavnost		Dopolnilna dejavnost	
	Število	Odstotki	Število	Odstotki
Da	18	62	11	35
Ne	11	38	20	65
Skupaj	29	100	31	100

Ali bi se preusmerili v ekološko pridelovanje grozdja

Ekološka pridelava grozdja	Število	Odstotki
Da	4	7
Ne	54	90
Je že ekološka kmetija	2	3
Skupaj	60	100

Kaj bi bilo po vašem mnenju nujno narediti za hitrejši razvoj vinogradništva in vinarstva na vašem območju (možnih je več odgovorov)

Razlogi	Število	Odstotki
Komasacija (zložba) zemljišč	11	6
Ureditev vodotokov	0	0
Ureditev dostopnih poti	2	1
Modernizacija kmetij	15	9
Razvoj turizma na kmetijah	42	23
Razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah	29	16
Zagotovitev delovnih mest v bližini kmetij	24	13
Delovanje kmetijske zadruge v interesu članstva	20	11
Ugodni kreditni pogoji za kmete	28	16
Drugo	9	5
Skupaj	180	100

V katera od naštetih področij nameravate vlagati denar v naslednjih letih

Področja	Število	Odstotki
Adaptacija, gradnja hiše	20	15
Oprema stanovanja	6	5
Nakup osebnega avtomobila	7	5
Obnova vinograda	15	11
(Izgradnja zmogljivosti za) dopolnilne dejavnosti	16	12
Oprema kleti	32	24
Šolanje otrok	34	25
Drugo	4	3
Skupaj	134	100